

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI



KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

EKİM : 1978

SAYI : 115

ANKARA'DA TÜRK-İŞ VARDIR...



TÜRK-İŞ'İN
PLÂN
HAKKINDAKİ
GÖRÜŞÜ

TOPLUMSAL
ANLAŞIM

Türk-İş

AYLIK EĞİTİM VE MESLEK DERGİSİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
YAYIN ORGANIDIR

SAYI : 115

EKİM : 1978

Sahibi :
Türkiye İşçi Sendikaları
Konfederasyonu Adına
Genel Başkan

HALİL TUNÇ



Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :
HÜSEYİN EKMEKÇİOĞLU



Müessese Müdürü :
Genel Teşkilâtlanma Sekreteri
ETHEM EZGÜ



İdare ve Yazışma Adresi :
TÜRK - İŞ GENEL MERKEZİ
BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER BÜROSU
Bayındır Sokak No : 10 - Ankara
Tel : 17 91 34 - 17 91 35 - 17 91 36

DERGİMİZ, BASIN AHLAK YASASINA UYAR



Kapak GRAFİK STÜDYO S.
Dizilip basıldığı yer : Demircioğlu Matbaacılık
TEL : 17 30 51, ANKARA

İÇİNDEKİLER

- SUNUŞ
- KÖŞEMDEN
- BAŞBAKAN ECEVİT'İN TOPLUMSAL ANLAŞMA VE 24 TEMMUZA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
- HİZMET BORÇLANMASI
- EKONOMİK RAPOR
TÜRK - İŞ VE DPT'NİN DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK PLÂN HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.
- ÇİFTE EMEKLİLİK YASASI VE UYGULAMA.
- BAŞLARKEN (EĞİTİMCİ GÖZÜYLE)
- TÜRK - İŞ VE TÜKETİM KOOPERATİFLERİ
- YENİ PLÂN DÖNEMİNDE YATIRIMLAR
- HAYAT PAHALILIĞI
- İŞÇİ GÖÇÜ
- HUKUK
- YAŞANMIŞ İLGİNÇ OLAYLAR
- GÜLDÜRÜ
- HABERLER

TÜRK - İŞ YÖNETİM KURULU TOFLANIYOR

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk - İş) yönetim kurulunun o'ağan toplantısı, 17 Ekim Salı günü Ankara'da başlayacaktır.

Genel Başkan Halil Tunç'un sunuş konuşmasıyla, Türk - İş Genel Merkezinde çalışmalarına başlayacak olan Türk - İş yönetim kuruluna 5 kişilik icra kurulundan başka, Konfederasyona bağlı sendika ve federasyonları temsil eden 37 üye katılmaktadır.

Hazırlanan çalışma raporunun müzakeresi ve gelecek üç aylık döneme ilişkin önerilerin gözden geçirileceği Türk - İş Yönetim Kurulunda, anarşik olaylar da konu edilecektir.

Türk - İş Yönetim Kurulunun, ülke çapında büyük huzursuzluk yaratan terör olaylarının en etkin şekilde önlenbilmesi yolunda, ilgili kuruluşlara gerekli tavsiye ve uyarıda bulunması beklenmektedir.

BAŞYAZI

SUNUŞ

Sayın okurlarımız,

Büyük işçi lideri ve Değerli Başkanımız Seyfi Demirsoy'un, ebediyyen aramızdan ayrılışının beşinci yılı içindeyiz.

O'nsuz bir Türk İşçi Hareketi düşünmenin güçlüğü yanında, bizlere emanet ettiği Türk İş'in, 24 ilke doğrultusunda başarıyla yürüyüşü, en büyük övünç kaynağımız olmaktadır.

Evet Sevgili Başkan, dergimizin bu kapağını onurlandıran güzel ve anlamlı resminde işaret ettiğin doğru hedef ve bize bıraktığın sağlam ilkeler, Türk - İş camiasının şaşmaz rehberidir.

Ebediyyen bizden ayrılışının üzerinden geçen yıllar boyunca, değerini ve büyüklüğünü gönlüne sindiren dâva arkadaşların ve işçi kardeşlerin olarak, seni eskisinden daha çok seviyor ve saygıyla anıyoruz..

Müsterih uyumanı dileriz ki, Türk - İş dünden daha güçlüdür ve bu gücünü, dün olduğu kadar, bugün ve yarın da işçi çıkarları yanında, ülke çıkarları açısından da en iyi şekilde kullanmaya devam edecektir.

Dün, sorumsuz olmamış bir Türk - İş, ülke sorunları karşısındaki bu görevini daima sürdüreceği gibi, taşıdığı sorumluluğu ideolojik ve politik çıkarlar uğruna fedaya yeltenen özel ve tüzel kişileri en etkin biçimde uymayı görev bilmektedir. Türk - İş, bu bilincini çok defalar kamuoyu önünde ispatlamış, hak ve yetki müessesesinin sorumsuzluk duygusuyla bağdaşamıyacağı gerçeğini, en belirgin davranışlarla anlatmaya çalışmıştır.

Zira, politik ve ideolojik çıkarlarla ülke çıkarlarını aynı kefedede tartma alışkanlığından kurtulamadığımız sürece, kalkınma yolundaki Türkiye'nin devleşen problemleri, daha yıllar yılı süruncemede kalmaya mahkûm demektir.

Buna kimsenin hakkı bulunmadığı cihetle ülkemizin mutlu geleceği ve refahı için bazı güçlükleri hep birlikte göğüslemek zorundayız. Birşey isterken, fedakârlık duygusunu gözden kaçırmıyan Türk - İş, her dar boğaz geçişinde bu düşünceyi aksiyon olarak ortaya koyabilmiş, tek ve rakipsiz işçi kuruluşudur.

Sayın okurlarımız,

Uzun bir aradan sonra, geçmişte sendika mücadelemize ve Türk - İş davasına önemli katkılarda bulunmuş «TÜRK - İŞ DERGİSİ», yeniden yayın hayatına girerken de, yukarıda saydığımız ilkelerden hareket edecektir. Türk İşçisine daha mükemmel bir dergi sunmaya çalışırken, bir yayın organı olarak eleştiri gücümüzü de ortaya koyacak ve sizlerden beklenen uyarılara içtenlikle açık olacağız.

Dergimiz, üyelerimizin mektuplarına da zaman zaman yer verecek ve onların meslekî ve sendikal konulara ilişkin sorularını cevaplamaktan kıvanç duyacaktır.

Saygılarımızla.



şaşmaz hedef : hür sendikacılık

Türk - İş dergimiz uzunca süren bir aralıktan sonra yeniden yayınlanmaya başladı. Türk - İş Topluluğunun özlemle beklediği bu derginin yayınlanması hiç şüphe yok ki büyük bir boşluğu dolduracak ve TÜRK - İş'in giderek artan gücünü ve etkinliğini arttıracaktır. Türk - İş'in gücü son derece karışık bir ortamda neden bu kadar yüksek düzeyde kendisini koruyabiliyor? Neden TÜRK — İş çeşitli İdeolojik tartışma ve kavgaların bitmek tükenmek bilmeyen ortamı içinde Türk işçisinin güvenine lâyık olabiliyor? En önemli nokta budur. Bu önemli soruların cevabını aramak ve Türk - İş adının yurdumuzda bu denli saygınlığı neden koruyabildiğini tesbit etmek, sanırım ki bazı genç kuşaklar için yararlı olacaktır. TÜRK - İş kendisine dogmatik fanatik geçmiş yüzyılın doktrinlerinden hiçbirisini amaç olarak seçmemiştir. Türk - İş Yurdumuzun ve Ulusumuzun sorunlarına gerçekçi bir yaklaşım içerisindedir.

Türk - İş'in şaşmaz prensip olarak kabul ettiği tek hedefi vardır, O da Yurdumuzda Hür Sendikacılığın bekasını korumak ve Hür Sendikacılık kavramını geliştirmek. O halde hür sendikacılık kavramı üzerinde önemle durmak ve bu kavramı biraz açarak ilgililerin dikkatlerine sunmakta yarar vardır. Hür sendikacılık çok partili demokrasilerde yaşar ve çok partili demokrasilerin baskı unsuru olarak varlığını hissettirir. Gündümlü sendikacılığın hür sendikacılıkla bir ilgisi yoktur. Bir Ülkede Hür sendikacılığın olup olmadığını tesbit edebilmek için o ülkenin rejimine öncelikle bakmak gerekir. Eğer bir ülkede tek parti hakimiyeti

varsa o Ülkede Hür sendikacılığın varlığından söz edilemez. Hür sendikacılığın varlığı için rejimin çok partili siyasi hayata bağlı olması en önemli şarttır. Tenkit hürriyetinin olmadığı ülkelerde hür sendikacılık yoktur, olamaz. Sendikacılığın temel esprisi, doğru bulmadığını, uygun görmediğini eleştiri hürriyetini elinde tutmasıdır.

TÜRK — İş yukarıda da kısaca belirttiğimiz gibi çok partili demokrasiyi ülkemizin geleceği bakımından vazgeçilmezlik şartı olarak görmektedir. TÜRK — İş yabancı kaynaklı doktrinlere iltifat etmemektedir. TÜRK — İş 1961 Anayasasına ve ATATÜRK ideallerine yürekten bağlıdır. Anayasamızın getirdiği temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi ve çalışanlar için daha insanca yaşanılabilir bir ekonomik gelişmenin sağlanması Türk - İş'in üzerinde ısrarla durduğu görüşleri içinde önemli bir yer tutmaktadır. Türk - İş topluluğu hür sendikacılık dünyası içerisinde, Uluslararası Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu bünyesinde onurlu yerini korumaktadır.

TÜRK - İş kendi Ana Tüzüğü'nün açıkça belirttiği üzere SINIF'ların varlığını Anayasamızda da ifade edilği üzere kabul etmekte ve fakat bir sınıfın hakimiyeti esasına dayanan İdeolojileri reddetmektedir. Türk - İş yedinci genel kurulu ile sekizinci genel kurullarında kabul edilen ilkeler dizisi Türkiye gerçeklerini yansıtmakta ve Türkiye'de bir refah devletinin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Türk - İş ilkelerinin gerçekleştirilmesi çok partili siyasi hayat içinde mümkün olabilir. Türk İş'in şaşmaz hedefi, hür sendikacılıktır. Bu yoldan dönüş yoktur.

toplumsal anlaşma ile ilgili görüşleri



ECEVİT: « 24 TEMMUZ'a SAHİP ÇIKMALIYIZ. »

CHP KÜÇÜK KURULTAYINDA KONUŞAN BAŞBAKAN, DEDİ Kİ : «TÜRK - İŞ'LE VARILAN TOPLUMSAL ANLAŞMA, ÇALIŞMA BARIŞINI SAĞLAM TEMELLERE OTURTTUĞU İÇİN BAZI KESİMLER HUZURSUZ OLDU...» «— TÜRK İŞÇİSİNİN GERÇEK BAYRAMI OLAN 24 TEMMUZ'A SAHİP ÇIKMALIYIZ...»

CHP Genel Başkanı ve Başbakan Bülent Ecevit, geçtiğimiz ay Ankara'da toplanan CHP Küçük Kurultayı'nda yaptığı konuşmada, özellikle iki konu üzerinde durmuş, Toplumsal Anlaşma'ya karşı yöneltilen çeşitli eleştirileri cevaplamıştır.

Ecevit'in bu konuşmasında değindiği «Toplumsal Anlaşma» ve «24 Temmuz İşçi Bayramı» ile ilgili bölümü, okuyucularımıza aynen aktarmak istedik.



«TOPLUMSAL ANLAŞMA İLE İLGİLİ BÖLÜM»

«İşçi gelirlerinde, devraldığımız son derece ağır ekonomik güçlüklerle karşı bu yıl hiçbir ülkede, rejimi ne olursa olsun, zenginliği ne olursa olsun hiçbir ülkede, eşine rastlanamıyacak kadar yüksek ücret artışları, gelir artışları sağlanmıştır. Ama bu artışlar sağlanırken, bu arada ücretler arasındaki dengesizlikler giderilmeye başlandığı için, toplu sözleşmelerde verimli işletmeciliği önleyici hükümler giderilmeye başladığı için, bir yandan işçinin gelir düzeyi yükseltir ve artırılırken, bir yandan da ekonomimiz, özellikle kamu kesimimiz güçlendirilmeye başladı. Yalnız bununla da kalmadık, Devlet-İşçi ilişkilerini sadece bir kuru ücret sorunu olarak da görmedik ve Türk demokrasisinde çok ileri bir adım daha atarak, Türkiye'nin en büyük İşçi Sendikaları Konfederasyonu olan TÜRK-İŞ'le bir «Toplumsal Anlaşma» ya vardık. Böylelikle 1963'de Türkiye'ye dünyanın en ileri toplu sözleşme ve grev haklarını getiren Cumhuriyet Halk Partisi, 1978 Yılındaki Hükümet döneminde bu demokratik çalışma düzenini geride bıraktığımız yıllarda verilmiş zararları gidermek, bozulmaya başlamış çalışma barışını yeniden kurmak ve toplumu onun en dinamik kesimi olan işçilerle elele yönetmek üzere bir demokratik Toplumsal Anlaşmayı Türkiye'nin en büyük işçi konfederasyonu ile sağladı.

Bu Toplumsal Anlaşma ile işçi gelirlerindeki artış, üretimdeki ve verimdeki artışla birlikte sağlanmış olacaktır. Kamu kesimindeki işletmelerin verimli çalışır duruma gelmeleri, ekonomiye yük olacak yerde, güç katacak duruma getirilmeleri, Hükümet ve işçiler elele verilerek sağlanacaktır ve yalnız kamu kesiminde değil, genel olarak Türkiye yönetiminde, işçilerin iktidara katılma olanakları da büyük ölçüde artacaktır. Temel ekonomik ve toplumsal kararlar, Toplumsal Anlaşma çerçevesinde, işçilere danışılarak alınacaktır.

İDEOLOJİK AÇIDAN ELEŞTİRENLER

Geride bıraktığımız birkaç yılda Türkiye bir grevler ülkesi olmağa başlamıştı. Oysa bu yıl Hükümetimiz döneminde varılan Toplumsal Anlaşmadan sonra, kamu kesimindeki toplu söz

leşmelerin büyük çoğunluğu, hatta anlaşma imzalandıktan sonra şu ana kadar hepsi, grevsiz olarak sonuca bağlanmış bulunuyor. Önümüzde sadece birkaç toplu sözleşme kalmıştır. Onların da önümüzdeki birkaç hafta içinde aynı şekilde sonuçlandırılacağına inanıyorum. Toplumsal Anlaşmayla Hükümetimiz, bir yandan Çalışma Barışını sağlam temeller üzerinde yeniden kurarken, bir yandan da işçilerin yönetime büyük ölçüde katılması olanağını sağlayarak, Türk demokrasisine programımız doğrultusunda daha çok gerçeklik kazandırmıştır. Bu toplumsal anlaşmayı gerçi ideolojik açıdan eleştirenler var. Ama bunlardan bazıları kendi sol anlayışlarıyla tutarlı, bazıları kendi sol anlayışlarıyla tutarsız... Özgür sendikacılığın bulunmadığı, dolayısıyla gerçek anlamda toplu sözleşme ve grev haklarının da bulunmadığı ülkelerdekilere benzer bir işçi hareketine özenenlerin, o ülkelerdeki gibi bir rejime özenenlerin bizim işçilerle, TÜRK-İŞ'le yaptığımız Toplumsal Anlaşmayı reddetmeleri çok doğaldır. Onlar kendi kendileriyle tutarlıdır.

ÇELİŞKİ VE TUTARSIZLIK

Ama hem demokratik solda olacak, Cumhuriyet Halk Partisini benimseyecek bazı kimseler veya sendikacılar, hem toplu sözleşme ve grev haklarının kalkmasını değil, daha çok gelişmesini isteyecek -ki bu ancak çoğulcu ve çok partili demokrasilerde mümkündür- hem de böyle bir demokrasi anlayışı içinde işçilerin yönetime ve iktidara ağırlığını koymasını isteyecek, bunları kendine slogan yapacak, sonra da Toplumsal Anlaşmanın karşısına çıkacak ve bağışlarsa, kendileri bu çelişki ve tutarsızlığa düşmüş olmaktadır ve bunu en kısa zamanda kendilerinin de fark edeceklerine ve şimdiden fark etmeye başladıklarına inanıyorum.

Bir de ideolojik açıdan olmasa bile siyasal taktik gereği Toplumsal Anlaşmaya karşı çıkanlar ve Toplumsal Anlaşmanın uygulamasını engellemeye, baltalamaya kalkışanlar var. Bunlar, öyle bir taktik nedenle Toplumsal Anlaşmayı engellemeye kalkışanlar, eski iktidarı oluşturan bazı kesimlerdir. Onlar bizi şu darboğazlarda boğabileceklerini umuyorlardı. Uluslararası siyasal dış ilişkiler darboğazını çözemeyeceğimizi ve sıkışıp kalacağımızı sanıyorlar-

dı. Uluslararası ekonomik ilişkiler darboğazı aşamıyacağımız, orada boğulup kalacağımızı sanıyorlardı. Bize devrettikleri ekonomik enkaz altında kendileri ezildikleri için, bizim de ezileceğimizi, ayağa kalkamıyacağımızı, ülkeyi de ayağa kaldıramıyacağımızı sanıyorlardı. Nihayet yarattıkları, büyük ölçüde kendi yarattıkları ve kıskırttıkları karışıklıkların ve şiddet eylemlerinin üstesinden gelebileceğimizi umuyorlardı.

İŞÇİ KESİMİNDE HUZURSUZLUK YARATMAK

Oysa, ekonomik darboğazı hızla aşmakta olduğumuzu gördüler. Uluslararası ilişkiler alanındaki darboğazı hızla aşmakta olduğumuzu gördüler. Uluslararası ekonomik ilişkiler alanında Türkiye'nin sorunlarını bir bir ve hızla çözmekte olduğumuzu gördüler ve birçoğunu kısmen kendi körükledikleri şiddet eylemleri karşısında Devlet etkinliğinin giderek artmaya başladığını gördüler. Bu yüzden ilk hayalleri gerçekleştiremeyince, -öyle anlaşıyor ki bu çevrelerden, sanırım hepsi değil ama bazıları- işçi kesiminde huzursuzluk çıkarmak ve ekonomiyi o yoldan baltalamak hevesine kapıldılar. Bu oyunu yöneten bazı siyaset adamlarını, bir kaç sendika yöneticisiyle birlikte karanlık tertipler içine girmiş olarak görüyoruz. Bu konuda elimizde bilgiler var. Tabii kimsenin kimseyle görüşmesi herhangi bir siyasal liderin bir sendika lideriyle bir odaya kapanıp görüşmesi, bir demokratik ülkede yadırganamaz ve eleştirilemez. Ama o görüşmelerden hemen sonra, bazı iş yerlerinde, o görüşmeye katılan sendikacının sorumlu olduğu işyerlerinde üretimi düşüren bazı engellemeler görülürse, o kapıdan çıkan sendikacının bir gün sonra Toplumsal Anlaşmayı baltalamak için elinden geleni yaptığı görülürse, ortada karanlık bir tertibin bu hükümeti yıkabilmek uğrunda işçi kesiminde de huzursuzluk yaratmaya yönelik ve ekonomimizi yıkmayı göze alan bir tertibin yürütülmekte olduğu anlaşılır.

Kıvanç duyarak belirtmek isterim ki, bu tertibe bilerek alet olan sendikacılarımızın sayısı son derecede azdır ve giderek kendi çevrelerinde de yalnızlaşmaktadırlar.

Bu oyunu çevirenlerin sanırım üç amaçları vardır. Biri, bu Hükümet dö-

neminde ekonomiyi tahrip etmek. İkinci, siyasal alanda Hükümeti zor durumda bırakmak ve işçilerle sürtüşmeye yöneltmek. Üçüncüsü, işçileri kamuoyu karşısında zor duruma düşürerek demokratik işçi haklarına karşı kamuoyu oluşturmak. Çünkü kapalı kapılar ardında bazı sendikacılarla bu pazarlıkları yapanların, bu karalık tertipleri çevirenlerin, toplu sözleşme hakkına da, grev hakkına da karşı olduklarını biliyoruz. Kendileri iktidarda bulunmak koşuluyla, iktidara uydu olacak bir sendikacılık hareketinin özlemi içinde bulunduklarını, bunu parti programlarına bile geçirdiklerini biliyoruz. Ama demokrasiyi kendileri iktidardayken yıkmak istediler, güçleri yetmedi, yıkamadılar. Şimdi kendileri muhalefette iken kargaşalıkları kışkırtta kışkırtta bizi demokrasinin kısılmısından başka, özgürlüklerin kısılmısından başka bir çare bulamaz duruma itmek istiyorlar. Bu oyunu görüyoruz.

KONFEDERASYONU ZOR DURUMDA

BIRAKMAK :

Aynı şekilde, işçi haklarını, işçilerimizin toplu sözleşme ve grev haklarını, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarınca sağlanmış olan bu hakları kısmak istediler. Kendileri iktidardayken bunu göze alamadılar. Şimdi bizi buna zorlayacak bir kargaşalık ortamı yaratmaya çalışıyorlar. Cumhuriyet Halk Partisi bu tuzağa düşmeyecektir, Türk işçisi bu tuzağa düşmeyecektir.

Türk işçilerine güvenerek ve bu güveninde her zaman haklı olduğunu görerek en ileri demokratik hakları tanımış olan Cumhuriyet Halk Partisi bugün de bu haklara sahip çıkan Partidir. Bu hakları daraltmayı aklından geçirmemekte, ama bu hakları daha da genişletmeye kararlı bulunmaktadır. Toplumsal Anlaşma da bunun canlı bir kanıtıdır. Bu hakları genişletirken elbette bir yandan toplum yararını ve ekonominin gereklerini de düşünmektedir.

Bu değiştiğim tertibin sonucu olarak istisnai durumlarda da olsa kritik bazı alanlarda üretimi düşürme tertiplerini açıkça görüyoruz. Yasa dışı olarak işi durdurma veya yavaşlatma tertiplerini açıkça görüyoruz. Ben öyle umuyorum ki, bu oyunlara getirilen az sayıdaki bazı sendikacılar da kendi sendikalarının üyesi olan işçilere ters düş-



CHP
GENEL BAŞKANI
VE
BAŞBAKAN
ECEVİT
TOPLUMSAL ANLAŞMAYA
YÖNELİK ELEŞTİRİLERİ
CEVAPLADI

tüklerini anlayarak, kendi sendikacılık topluluklarının da çerçevelerini bilerek yalnızlaştıklarını anlamak suretiyle bu tuzaktan kendilerini kurtarma yollarını arayacaklardır, bunu umuyorum.

Bu arada yer yer Toplumsal Anlaşmayı devirmek, aştırmak, öylece hem Hükümeti hem de Hükümetle bu anlaşmaya varmış olan Konfederasyonu zor durumda bırakmak tertipleri, gayretleriyle karşı karşıyayız. Bu oyuna da gelmiyeceğiz. Bizimle bir Toplumsal Anlaşma imzalanmış olmayı, herhangi bir Konfederasyon için adeta cezalandırıcı bir unsur haline getirmeye elbette razı olmayacağız. Onun için kimse hayal beslemesin, ki ne yaparsa yap-sın, Toplumsal Anlaşmayı deldirmeyeceğiz.

Bu konuyu özetlemek gerekirse, günümüzde işçiler soldan değil, solun herhangi bir kesiminden değil, sağın belli bir kesiminden veya kesimlerinden gelen bazı kışkırtmalarla karşı karşıyadırlar. Fakat dediğim gibi, bu kışkırtmalardan beklediklerini bulamayacaklardır ve bu kışkırtmalara hiç al-dırış etmeksizin, Hükümetimiz, doğru bildiği yoldan demokratik işçi haklarını ülke yararına uygun olarak, ekonomi gereklerine uygun olarak genişlete genişlete Türk işçisinin refah düzeyini ve mutluluğunu yükseltmeye devam edecektir.

Buraya kadar yaptığım açıklamalar bugünkü ekonomimizin büyük zorluklarına karşı Hükümetimizin köylüye ve işçiye ne kadar büyük bir rahatlık sağlayabildiğini kanıtlamaya yeter sanırım.»

BAŞBAKAN ECEVİT'İN KONUŞMASINDAKİ 24 TEMMUZ'LA İLGİLİ BÖLÜM :

«Ama bazı arkadaşlarım, demin de dediğim gibi, zaman zaman dışımızdaki solun bizde kompleks yaratmak, kendimize karşı güven eksikliği yaratmak oyunlarına kapılmışlardır, vehimlerine kapılmışlardır. Bunun bir ilginç ve acı örneği, biraz önce değindiğim Toplumsal Anlaşma. Bu yalnız işçiyi daha ileri haklara kavuşturma bakımından değil, aynı zamanda işçinin ağırlığını büyük ölçüde iktidara koyması bakımından da önemli bir adımdır. «İşçi iktidarlara ağırlığını koymalı» diye bağırانlar ve nutuk atanlar, bizim dışımızda, buna karşı çıkıyorlar. «Onlar buna karşı çıktı, onlar iyi solcudur»: O halde biz de en azından şu Toplumsal Anlaşmayı sükutla geçiştirelim» eğilimini maalesef Partimizde yer yer görüyorum.

Bu Toplumsal Anlaşmayı dünyada yapabilecek hükümetler pek azdır. Bu

küçümsenmeyecek bir başarıdır. Ama dışımızdaki bazı sol çevrelerin bazı arkadaşlarımızda yarattığı kompleks, o kadar olumlu bir adımı bile gereği gibi halka yaymaktan, anlatmaktan bizi bir ölçüde alıkoymaktadır. Aynı eksikliği toplu sözleşme, grev hakları konusunda daha açık seçik görebiliriz. 1963 Yılında bu hakları Partimiz Hükümetteyken Türk işçilerine tanıdı. Dünyanın hiçbir ülkesinde —bilerek söylüyorum— 1963 de bizim getirdiğimiz yasalarla Türk işçisine tanınan toplu sözleşme ve grev hakları kadar geniş hak ve özgürlükler yoktur. Herhangi bir Batı demokrasisine gittiğimiz vakit, hiçbirinin yasasında —bildiğim kadar, eğer son yıllarda bir değişiklik olmamışsa— «Grev yapan işçinin yerine başka bir işçi çalıştırılmaz» diye bir hüküm yoktur. Bizim daha 1963'de çıkan yasamıza bu hüküm girmiştir.

TÜRK İŞÇİSİNİN BAYRAMINA SAHİP ÇIKMAMIŞIZ

Ama geçen gün başımdan geçen acı bir anıyı anlatayım : Bazı sendika liderleri arkadaşlarımla konuşuyoruz. «Siz eskiden bu işçi haklarının yasalaştığı 24 Temmuz işçi bayramı olarak kutladınız, bu yıl da kutlayacak mısınız?» dedik. Maalesef hayır, dediler, «çünkü sizin kendi Partiniz sahip çıkmadı o bayrama, bizden nasıl sahip çıkmamızı isteyebilirsiniz?» dediler. Bir 1 Mayıs vardır, anlamı başka, bütün dünyada yer yer kutlanan bir işçi günü. Bazı arkadaşlarımız bize ait olmayan sloganları haykırmaya kendilerini mecbur hissediyorlar orada. Ama Türk işçisinin Cumhuriyet Halk Partisince çıkarılmış bir yasa üzerine işçi bayramı olarak ilân ettiği güne biz sahip çıkmamışız arkadaşlarımız...

O halde yüzde 42 oyu kendimiz almadık biz halktan, halk zorla bize verdi... Hem dünyanın en ileri haklarını Türk işçisine tanıyacaksınız, işçi o günün bayram ilân edecek, dışımızdaki bir avuç sol «Hayır ben bu bayramı tanımıyorum» dedi diye Cumhuriyet Halk Partisi de o bayramı bilmezlikten gelecek.. Geçerliliği, gerçekçiliği, sağlamlığı kongrelerde, kurutaylarda, özgür seçimlerde kanıtlanmış Demokratik Solu siz oluşturdunuz, ona sahip çıkın arkadaşlarım. O zaman oylarımız yüzde 40'larda değil, yüzde 50'lerin üzerinde olacaktır rahatlıkla.»

SOSYAL

Sigortasız hizmetlerin
değerlendirilmesi

BORÇLANMA

Uzun vadeli sigorta kolları olarak vasıflandırılan Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları, ülkemizde ilk kez 1.4.1950 tarihinden itibaren uygulanmağa başlanmıştır.

Bu sigorta kollarını kapsayan ve 1.4.1950 tarihinde yürürlüğe giren 5417 Sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanunu'nun uygulanması alanına, o tarihte yürürlükte olan 3008 Sayılı İş Kanunu'nun uygulandığı işyerlerinde çalışan işçiler giriyordu.

Bahsedilen İş Kanunu, en az on işçi çalıştırılan veya en az on işçi çalıştırılması gereken işyerlerinde uygulanmakta idi.

Daha sonra Bakanlar Kurulu kararı ile en az 50.000 nüfusu kapsayan yerleşme yerlerinde faaliyet gösteren bazı işkollarında, en az dört işçi çalıştırılan veya en az dört işçi çalıştırılması gereken işyerlerinde uygulanıyordu. Böyle bir işyeri dışında çalışanlar ile ayrıca yasa da belirlenen mevsimlik işlerde çalışanlar, ya da dışı bırakılmıştı.

Yukarıdaki paragrafları özetlersek, yasadaki her işçinin yararlanması mümkün değildi.

1961 Anayasamız 48 inci maddesinin «Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için Sosyal Sigortalar ve Sosyal Yardım teşkilâtı kurmak ve kurdurmak Devletin ödevlerindendir» hükmü ile Devletin yurtaş'a sosyal güvenlik sağlamasını emretmektedir.

Ancak yine Anayasamız 53 üncü maddesinin «Devlet, bu bölümde belirtilen iktisadî ve sosyal amaçlara ulaşma ödevlerini; ancak iktisadî gelişme ve malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir» hükmü ile Devlete sosyal güvenliği sağlamada bir sınırlama tanımıştır.

GÜVENLİK

Osman Nuri TEKMAN

TÜRK - İŞ

Sosyal Güvenlik Uzmanı

İşte Anayasamızın bu hükmünün tanıdığı imkân nedeniyle ülkemizde çalışan tek işçiye kadar indirilmesi uzun vadeli sigortalar (malûlûk, yaşlılık ve ölüm sigortaları); 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 1 inci maddesinin Bakanlar Kurulunun verdiği yetkiye dayanılarak 1.5.1965 - 1.4.1971 tarihleri arasında çıkarılan Bakanlar Kurulu kararları ile bir program dahilinde gerçekleştirilmiştir.

Yasanın 1.4.1950 tarihinden itibaren, hizmet akti ile çalışan tek kişiye uygulanamaması sonucu uygulama alanına ileri yaşlarda girenlere, (1.3.1965 tarihinde 30 yaşını geçmiş kadınlar ile 35 yaşını geçmiş bulunan erkeklerle) sosyal güvenlik sağlamak amacı ile 506 Sayılı Kanuna konulan geçici 8 inci madde ile en az 5 yıl sigortalı bulunup maddede belirlenen diğer şartları yerine getirmek kaydı ile kadınlara 55, erkeklerle 60 yaşını doldurduklarında, yaşlılık aylığı bağlanma imkânı sağlanmıştır. Bu madde 2167 sayılı Yasa ile yeniden düzenlenmiş bulunmaktadır.

Ancak, Devletin yurttaşın sosyal güvenceyi sağlamak ödevini geç götürmesi nedeniyle yasanın ana şartlarını yerine getiremeyecek olanlar için, yukarıda bahsettiğimiz geçici maddede belirli yaşta olanlar için bazı özel şartlar getirilmiş olduğundan; bu kere 1186 Sayılı yasa ile, sigortalılara 506 Sayılı yasanın belirlediği şekilde hizmet akdi ile geçmiş eski hizmetlerinin borçlanılarak değerlendirilmesi imkânı tanınmıştır.

Bu yasanın getirdiği borçlanma ile ilgili hükmün Anayasa Mahkemesi Kararı ile iptal edilmesinden sonra, 1912 Sayılı yasanın 7 nci maddesi ile 506 sayılı yasaya eklenen geçici 5 inci madde ile bir kez daha borçlanma imkanı getirilmiş ve bu geçici maddenin uygulanması 30.6.1976 tarihinde sona ermiştir.

Bu kere 506 Sayılı yasaya, 2167 sayılı yasanın 14 üncü maddesi ile eklenen geçici 1 inci

maddesi ile tekrar borçlanma imkânı getirilmiştir. Bu madde de bir yıl süre ile geçerli olduğundan 10.7.1979 da yürürlükten kalkacaktır.

Ancak yurt dışında çalışan işçilerimizin, bu yasalar gereğince Türkiye'de geçmiş hizmetlerini borçlanma imkânı olmadığından, onların da 1912 sayılı yasadaki yararlanmaları 2147 Sayılı Yasanın 8 inci maddesi ile sağlanmıştır. Bu madde de bir yıl süre ile geçerli olup, 6.6.1979 tarihinde yürürlükten kalkacaktır. Yalnız bu sürenin bir yıl uzatılabilmesi için, aynı yasanın geçici 3 üncü maddesi ile Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini kullandığında, yurt dışındaki işçilerin Türkiye'de geçen eski hizmetlerini borçlanmaları 6.6.1980 tarihine kadar uzatmak mümkün olabilecektir.

Eski hizmetlerin borçlanarak değerlendirilmesi; 2100 Sayılı yasa ile 24.11.1978 tarihinden itibaren 506 Sayılı Kanun kapsamına giren «orman işleri ile kamu veya özel sektöre ait tarım işlerinde ücretle çalışanlar, ile «ev hizmetlerinde ücretle ve sürekli çalışanlar» ve 2167 sayılı Yasa ile 11.7.978 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanun kapsamına giren «film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları, müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar, düşünür ve yazarlar» ile «1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda belirtilen genel kadınlar» için büyük önem taşımaktadır.

Borçlanma imkânı belirli bir süre için tanındığından, yasada belirlenen şekilde borçlanılacak hizmeti bulunan ve yasanın yaşlılık aylığı bağlanması için aradığı şartları çalışarak yerine getiremeyecek olan sigortalıların, yukarıda belirlenen süreler içinde Sosyal Sigortalar kurumundan alacakları «Borçlanmaya esas hizmet belgesi» ile «Taahhütnâme» ve «Sigortalı hesap fişi»ni usulüne uygun olarak doldurup, kuruma vermeleri gerekir.

Yukarıdaki paragrafta belirlendiği üzere çalışmak suretiyle yaşlılık aylığı bağlanma şartlarını yerine getirebileceklerin, bağlanacak yaşlılık aylığı miktarında prim ödeme gün sayısının pozitif bir etkisi olmadığından, borçlanma yapımları yersiz olacaktır.

ekonomik rapor

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Hakkında Türk - İş'in Görüşü

«Türk - İş, kalkınmanın ancak demokratik düzen içinde ve plânla mümkün olabileceğini savunmuş, plânın hedeflerine ulaşması amacı ve teşkilâtı aracılığı ile bütün işçilere plânı benimsetmek için çaba harcamıştır. Çünkü başarıya ulaşmak benimsemek ve inanmakla mümkündür.

Plânlı döneme bir heyecan ve inançla girilmiş olmasına karşılık ikinci ve üçüncü plân dönemlerinde, plânların hazırlanışı ve uygulanması safhalarında gerekli titizlik maalesef gösterilmemiştir.

Özellikle Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, devletin kaynaklarını özel sektör hizmetine sunmak isteği ve amacı ile hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu konudaki eleştirilerimizi raporlarımızda detaylı olarak belirtmiştik.

Hazırlıkları içinde bulunduğumuz Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plân Taslâk özeti konusunda böyle bir eleştiriler öne sürülemez. Kanımızca bu, DBYP döneminin en olumlu yanlarından biri olacaktır.

Ancak olumsuz veya şanssız denebilecek bir başka nokta; döviz darboğazı, yüksek dış borç, enflasyon v.b. sorunlar nedeniyle DBYP'nin özellikle ilk yarısında bunalımdan çıkış için toparlanmadan öteye gidememesidir.

Buna rağmen, 1978 - 1983 dönemini kapsayacak olan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı ile Türk Ekonomisini geliştirme konusunda hükümetin uluslararası finansman kaynaklarının enflasyona karşı ekonomik kalkınmayı kısıtlama önerilerine rağmen göstermiş olduğu çabayı Türk - İş desteklemektedir.

Stratejide de belirtildiği gibi plânlanan beş yılın ilk iki yılında ortalama kalkınma hızının altında kalınarak % 6.7 ve 7.1 lik büyüme öngörülmüştür. 1981, 82 ve 83 yıllarında ise sırasıyla 8.3, 8.9, 9.0 kalkınma hızı ile birlikte artan düzeyde dış borç ödenmesi zorunluluğu dikkate alınmıştır. Bir bakıma kemerleri sıkma dönemi diyebileceğimiz DBYP'de Tüketim eğilimindeki artışın kontrol altına alınarak yatırımlardaki finansman darboğazlarının giderilmesi amaçlanmaktadır.

DBYP nin en önemli özelliklerinden biri olan kaynak dağılımında piyasa mekanizması yerine plân mekanizmasının etkinliğinin öngörülmesi, işçi hareketinin desteğini bulacaktır.

BAZI ÖNERİLERİMİZ

Türk - İş'in taslaktan çıkarılması ve değişmesine kesinlikle karşı olacağı diğer önlemleri şöylece özetleyebiliriz :

- Kaynak dağılımında yeniden örgütlenme ve bu aşamada plân mekanizmasının işlerlik kazanması,
- Bankalar sisteminin daha fazla kaynak yaratması için kamu bankacılığının geliştirilmesi,

- Fiyat politikasında Temel ilke olarak istikrar ve denetimin öngörülmesi,
- İmalat sanayiinin toplam yatırımlar içinde en büyük payı olması ve yatırım malları sektörlerinin üretim kapasitesinin artırılması,
- Ülke ekonomisi için kilit önemi bulunan faaliyetlerin kamu elinde bulundurulması,
- Gerçek ücretlerin artması amacıyla, zorunlu tüketim malı fiyatlarındaki artışların önlenmesinin özellikle gözetilmesi,
- Gelir dağılımını iyileştirmek amacıyla «aşırı kâra» karşı önlemler alınması,
- Vergi Reformunun önerilmesi,
- Toprak Reformunun yasalaştırılması ve Kooperatifleşme ile bağlantı kurulması,
- Türkiye'nin AET'ye karşı yükümlülüklerinin bir süre dondurularak yeni değerlendirmeler yapılması,
- Teknolojik kararların sanayi, istihdam, ve yatırım politikalarıyla bir arada sistematik bir bütün oluşturmaya elverişli.

Bu önlemlerin plânda yer almasını takiben uygulanmasına da sahip çıkmak ve tüm plân denetimini yapmakla Türk - İş kendini görevli saymaktadır.

Öte yandan plânlarda hedef olarak, Temel ilke olarak alınan çok sayıda önlemin gerçekleşemediğini geçmiş plân dönemlerinde görmüş olmanın verdiği tecrübe göstermiştir ki; Plân, kamu sektörü ve özel sektör için bağlayıcı olmalıdır.

GEÇİKMENİN SORUMLULARI

DPT nin ve dolayısıyla Plân ve Programların sadece yol gösterici olması lüksünden sıyrılarak en azından ekonomideki kötüye gidişten kurtulup toparlanma sağlanması için TÜRK - İŞ bundan daha etkin bir önlem düşünmeyeceğine inanmaktadır.

Plân ve programlarda yer aldığı ve imkân da verildiği halde gerçekleşemeyen projelerin sorumluları saptanmalı ve hesap sorulabilmelidir.

Örneğin geçmiş plân döneminde başlatılmış olan altı adet entegre projenin dördü halâ devletleştirilemediği için, yatırımlara başlanamamıştır.

Bu projeler için öngörülen zamanın yarıya yakın bir kısmı geçmiş, paranın da bir miktarı yatırılmış olmasına rağmen yasal, idarî ve parasal nedenlerle gerçekleşme sağlanamamaktadır. Özellikle çok sık yönetici değişmesi ve bürokrasinin ağır işleyişi hedeflere ulaşamamanın belli başlı nedenleridir.

Bu gerçeğin yapısal düzenlemelerde çok dikkatle üzerinde durulması Türk - İş topluluğunun uzun bir süredir önerileri arasında yer almıştır.

TAM İSTİHDAMA DOĞRU

Bu politikaların uygulaması yanında ekonomik politikanın ana ve acil ilkesi tam istihdam olmalıdır. Tam istihdam ise değişik politikaların bir arada kullanılması ile sağlanabilir. Devamlı ve dengeli bir ekonomik kalkınma, üretim yapısının değiştirilmesi, uygun teknolojinin seçilmesi ve özellikle gelişmemiş bölgelerde emek - yoğun yatırımlara ağırlık verilerek gerçekleştirilmelidir.

Tam istihdamın ana ilke olarak kabulünden sonra hükümet, dengeli bir şekilde talebi artırmak ve gelir dağılımını adil bir hale getirmek için ekonomik, sosyal ve mali politika ile plânı yürütmelidir. İnsani ve sosyal açıdan çok tehlikeli ve yıkıcı sonuçlar yaratan işsizliğe karşı yeni iş sahalarının temini acilen sağlanmalıdır.

Mevcut kaynakların seviyesinin üzerine genel talebi çıkartmak sadece enflasyonu artıracak ve dış açığı kapamaz bir seviyeye getirecektir. Bugün için durum bu şekildedir. Ancak enflasyon, talebi azaltarak, istihdamı mevcut kaynakların seviyesinden aşağıda tutarak da önlenemez.

TÜRK - İŞ enflasyona karşı alınacak tedbirler ile, tam istihdamı sağlayıcı politikanın iç pazarı aktif bir hale getirmekle sağlanacağına inanmaktadır. Yeni iş sahalarının açılması, üretim ve tüketimdeki dar boğazların temizlenmesi, tekellere karşı fiyat politikasının seçilmiş bir biçim de kullanılması kalkınma stratejisinin ana ilkeleri olmalıdır. Herşeyden önce yapılan devalüasyonlar ile hızlandırılan ve artık dayanılmaz bir orana ulaşan enflasyon, işsizliği azaltıcı bir kalkınma politikası ile kontrol altına alınmalıdır.

Pek kısa bir süre önce enerji fiyatlarında yapılan ve % 100'e kadar varan son artışların enflasyon üstündeki etkilerini önleme çabaları büyük olmalıdır. Bu artış sonucu yeni kısıtlayıcı önlemlerin getirileceğinden endişe etmekteyiz. Bu nedenle, fiyat kontrolunu etkin bir şekilde sağlayacak bir sistemin plân çerçevesine alınması gerekli olmaktadır. Özellikle fiyatların birbirlerine bağlı olarak değişmesinin plân hedeflerine ulaşmayı tehlikeye düşüreceği göz önüne alınmalıdır.

YETERSİZ KALAN HIZ

Plân taslağında 1978 - 1983 dönemi içinde, ilk yıllarda daha az olmak üzere ortalama % 8 kalkınma hızı öngörülmektedir. Bu kalkınma hızı aslında fert başına % 3'den daha az bir kalkınma hızı demektir. Diğer bir deyişle kişi başına dönem içinde ayda 44 liralık bir artış sağlanacaktır. Bu ise, içinde bulunduğumuz yıl için aylık 1490 TL. ortalama kazanç demektir. Gelir dağılımının gayri adil ve uçurumlu durumu da gözönüne alınırsa, öngörülen kalkınma hızının ve gelir dağılımı için getirilecek önlemlerin yetersizliği TÜRK - İŞ tarafından devamlı olarak talep edilen politikaya aykırı olmaktadır.

Diğer taraftan kalkınma hızı işsizliği azaltmamaktadır. Bugün için mevcut bulunan işsizlik, plân dönemi içinde % 20 oranında artmaktadır. (1.6 milyondan 1.9 milyona / gezici işçiler ise 725 binden 730 bine) diğer taraftan gizli işsizlikte öngörülmüş bulunan azalma (720 binden 620 bine) tarım sektöründe mevcut bulunan büyük istihdam sorununun üzerinde çok küçük bir etki yaratacaktır. Bu arada daha üretken ve gelir sağlayıcı istihdamı yaratmak için herhangi bir önlem düşünülmeyeceğine işaret etmek isteriz.

İşgücü arzı ise geçmiş dönemlerde olduğu gibi yılda % 2 oranında artacak şekilde hesaplanmıştır. Dönem için de iş için talebin artışı ve her ailede tek kişinin kazancı ile geçinme zorluğu gözönüne alınırsa, 5 Yılda yaratılacak 1 Milyon yeni iş sahasının yetersizliği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle plân, istihdam yaratıcı olanların daha iyi incelenerek zorlanması ve özellikle iş bulma ve devamlı işte kalma zorluklarını giderici bir şekilde ele alınmalıdır.

Öngörülen ortalama % 8 kalkınma hızına ulaşabilmek için plân, ağırlığı özel tüketimde yatırımlar ve kamu harcamalarına kaydırılmaktadır. TÜRK - İŞ genel olarak bu kabil bir kaydırmanın karşısında değildir. Ancak, bu kaydırma sonucu olarak yaşam düzeyinin istihdamı artırıcı daha iyi çalışma ve sosyal koşulların getirilmesi konut, sağlık, eğitim ve benzeri hizmetlerin ulusumuzun her ferde yansımaları şeklinde artmasına dikkat edilmelidir.

Yatırımlar içindeki önceliğin bu şekilde kaydırılması ile iyi kalitede tüketim mallarının üretimi için kullanılması eğer gerekli önlemler alınmazsa ters olarak işliyebilir. Zira, dengesiz olan gelir dağılımı sonucu ithal edilmiş tüketim mallarına talep artacaktır. Bu nedenle, hükümet, plânı bu açıdan yeniden dikkatle incelemeli ve tüketim malları içinde temel ihtiyaçlara cevap verecek üretim projelerine öncelik vererek yatırımları düzenlemelidir. Bu düzenlemede hükümet sendikalar ve kooperatifler ile sıkı bir işbirliği sağlamalı temel ihtiyaçları karşılayıcı üretimi artırırken iş sahası yaratmaya özen göstermelidir.

Dördüncü beş yıllık plân taslağı, dış tediye dengesindeki büyük açık devamlı gözönünde tutularak hazırlanmıştır.

Türk Ekonomisinin gelişmesi sadece ihracata dayalı olarak sağlanamayacaktır. Dış ticaret açığının kapatılmasında, ithal malları ile rekabet edebilecek şekilde üretiminin belirli sahalarda artırılması daha kısa vadede daha iyi sonuçlar sağlayacaktır. Ancak böyle bir iç üretim politikası, temel ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenmedikçe ve dar gelirli grupların gelirlerinin artırılması gözönüne alınarak birleşik bir gelir dağılımı politikası uygulanmadıkça, başarıya ulaşamayacak ve ithal malları için talep artacaktır.

Plân taslağında kamu harcamalarının yılda ortalama olarak % 9.5 oranında artması öngörülmektedir. Türk - İŞ bu artışı uygun bulmaktadır. Ancak, TÜRK - İŞ olarak talep ettiğimiz ve öngördüğümüz istihdamı artırıcı programlar nedeniyle kamu harcamalarının artırılması gerekli olacaktır. Özellikle bütçe harcamalarında bu kabil istihdamı artırıcı programlara öncelik tanınmalıdır.

Ancak harcamaların emek - yoğun projelere yapılmasına büyük bir özen gösterilmelidir.

Para ve kredi politikası acilen ve kısa sürede genel kalkınma politikası çerçevesinde yeniden düzenlenmelidir.

Bugün için kalkınmanın otomatik olarak istihdam sahaları açtığı ve sosyal kalkınmayı da beraberinde getirdiği şeklindeki serbest kalkınma teorileri, geçerliliklerini tamamen kaybetmiş bulunmaktadır. Zira, katı sosyal ve kurumsallaşmış bünye ile büyük şirketler, sermaye sahipleri ve toprak sahiplerinin büyük ekonomik gücünü yeniden düzenlemek, sadece kalkınma ile elde edilememektedir. Bu nedenle plân, öngördüğü hedeflere kısa ve uzun vadede ulaşabilmek için bazı özel seçilmiş önlemler getirmelidir.

Bu özel önlemleri şöyle sıralayabiliriz :

- Hükümet öncelikle ve ivedilikle fiyatları denetliyecek bir sistem getirmelidir.
- İstihdam yaratma olanaklarını araştırmak, koordine etmek ve özellikle iş arayanlarla dar gelir gruplarına yardımcı olmak amacıyla hükümet acilen üçlü (hükümet - işçi - işveren) bir Komisyon oluşturmalıdır.
- İşgücü piyasasını düzenleyecek iş ve işçi Bulma Kurumu (İİBK) büyük bir ölçüde genişletilmeli ve üçlü bir yönetim altına alınmalıdır. İİBK herşeyden önce iş arayanların ihtiyaçlarına süratli ve etkin bir biçimde cevap verecek hale getirilmelidir. İİBK'nun yeni düzenlemesi altında ayrıca bir de istihdam yaratma ünitesi kurulmalıdır. Bu ünite özellikle yerel yönetimlere kamu ve özel işyerlerine yeni açılacak olan işyerlerine istihdam olanakları ile istihdam programları ve bunların uygulanması konusunda yardımcı olacak bir biçimde finansman ve insangücü kaynağına sahip olmalıdır. Özellikle İİBK çerçevesinde işe yerleştirme hizmetleri genişletilmeli ve sendikaların da katkısı ile iş arayanlara boş işler süratle etkin bir biçimde intikal ettirilmelidir.
- Talebin düşük olduğu ve üretim kapasitesinin tam olarak değerlendirilmediği bir ortamda kârlılığın daha fazla yatırımlara yol açmayacağı gözönüne alınarak hükümet kanalıyla yürütülecek bir yatırım teşvik sistemi düşünülmelidir.
- Çokuluslu şirketler ile dış sermayenin ülkemize akışını ve işleyişini kontrol etmek üzere millî bir yatırım kontrol sistemi oluşturulmalıdır. Bu sistem içinde mevcut İLO kararları çerçevesinde sendikaların temsil edilmesine özen gösterilmelidir.
- Hükümet, uygun teknolojinin saptanması ve uygulanmasını sağlamak amacıyla bir araştırma kuruluşu oluşturmalıdır. Bu kuruluş, istihdam yaratıcı programların uygulanmasında en uygun teknolojinin ve sermaye - emek dengesinin sağlanmasında büyük bir rol oynamalıdır.

ÇALIŞMA SORUNLARI

TÜRK - İŞ, «Çalışanların millî gelirden adil bir pay almalarını sağlayacak düzenlemeleri yapmak, çalışanlardan toplu sözleşmeleri ve sendikalı çalışma koşullarına kavuşmamış çoğunluğu bu haklardan yararlandırmak temel ilkedir.» biçiminde düzenlenerek temel alınan bu ilkenin gerçekleştirilmesi için yapılacak her girişimin en büyük desteği olacaktır.

Toplumsal anlaşma içeriğinde bulunan önlemlere plân taslağının bu bölümünde ve diğer ilgili bölümlerinde yer verilmiş olmasını da memnunlukla karşılamaktayız.

Esasen anlaşma, işbirliği ve danışma temeli üzerine oturtulduğundan, ümid ederiz ki, plânın son ve detaylı şekli düzenlenirken de bu temel ilke gözönünde bulundurulacaktır.

Çok önem verdiğimiz bu noktayı altını çizerek belirttikten sonra çalışma sorunları bölümünün detayına girebiliriz.

Maddeler halinde sıralanmış bulunan önlemler içinde, üzerinde durmak istediğimiz üç tedbir hakkında aşağıdaki görüşleri DPT yetkililerinin dikkatine sunmak isteriz.

- Asgari Ücret Tesbit Yönetmeliğinde işçi ailesinin gerek sinmesi için bir hüküm bulunmadığından dolayı, şimdiye kadar komisyon müzakerelerinde işçi kesimi mücadele vermiş ve bu temel ilkeyi ancak son tesbitte

tam anlamıyla olmasa da gerçekleştirebilmiştir.

Bu anlamda plân taslağında; «Yönetmelikte işçi ailesi nin gereksinmesini de karşılayacak biçimde değişiklik yapılarak yeniden düzenlenecektir.» şeklinde ifade edilen önlemleri içtenlikle desteklemekteyiz.

- Plân taslağı özetinde, «Kıdem Tazminatı Fonu Kanunu Tasarısı, İşsizlik Sigortası Kanunuyla birlikte çıkarılacaktır.» şekliyle ifade edilen önlem konusundaki TÜRK - İŞ önerisi şöyle özetlenebilir:

Prensip olarak böyle bir düzenlemeye bazı hallerde gereksinme duyulduğundan, karşı olmak mümkün değildir.

Ancak bu konu, Konfederasyonumuzun yıllardır üzerinde titizlikle durduğu ve çok değişik şartlarda, çok çeşitli uygulamaların söz konusu olduğu çok yönlü bir düzenlemeyi gerektirmektedir.

Bu nedenle taslahta çok özet olarak ele alınmış bulunan bu önlemin genişletilmesi sırasında TÜRK - İŞ ile birlikte bir çalışma yapılması ve daha sonra yapılacak yasa düzenlemesinde de işbirliği yapılması, ileride doğabilecek sorunları ve yanlışlıkları önleme bakımından gereklidir.

- Yurddışında çalışan işçilerin «tasarrufları, devlet güvencesi altındaki şirketlere ortak olmaları sağlanarak değerlendirilecektir.» denilen tedbirdeki devlet güvencesine ilâveten «kâr garantisi» ve «istihdamda öncelik» de eklenmelidir.

Bilindiği gibi 1963'den bu yana tüm görüşmelerde TÜRK - İŞ bu öneriyi ileri sürmüştür.

Yurddışındaki işçilerimizle yaptığımız temaslarda bu önlemlerin bugün de en etkin ve geçerli önlemler olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak bu bölümde bu üç nokta dışında diğer tedbirler özellikle uygulaması ve denetiminde işbirliği de yapıldığı takdirde en büyük desteği Konfederasyonumuzdan görecektir.

Plân taslağının sosyal güvenlik bölümünde eksikliği hissedilen en önemli tedbir «sosyal güvenlik kuruluşlarının malî, idarî ve yasal yönden birleştirilerek bütünlüğe kavuşturulması»dır. Bu tedbir daha önceki plânlarda yer aldığı halde gerçekleştirilmemiş, bu defa da sadece standartlaştırma ile yetinilmiştir.

Her ne kadar bir önlemin plânda yer alması gerçekleşmesi için yeterli olamıyorsa, biz bu anlayışı bu plândan beklemek istemediğimiz için gerçekleşmiyecekse o takdirde bir başka alternatif öneriyi de dikkâte sunmak isteriz.

Sosyal Sigortalar Kurumunun yapısında bazı değişiklikler getirilerek Genel Kurulun etkin duruma getirilmesi, tüm girişimlerinde işçi kesiminin yönetime hakim kılınması TÜRK - İŞ'in önemle üzerinde durduğu önerileridir.

- Türkiye'nin yapısında yeniden düzenlemeler yapılması,
- Sanayileşmenin, kalkınmayı sağlayacak ve istihdamı artıracak biçimde yeniden düzenlenmesi,
- Enflasyonun durdurulması,
- Gelir dağılımının düzeltilmesi,

başta olmak üzere yeni plân döneminden işçinin beklediği gelişmelerin sağlanması amacıyla TÜRK - İŞ,

Devlet Plânlama Teşkilâtına yardımcı ve destek olmayı ve ilk adımı bugün atılmış olan işbirliğinin, hazırlıkların sonuna kadar sürmesi uygulama ve denetiminde de güç birliği yapılmasını önermektedir.»

plân taslağı üzerinde DPT nin görüşü:

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı TANITMA ve DANIŞMA toplantılarına Başkanlık eden DPT Müsteşarı Bilsay Kuruç, bu toplantılar sırasında verdiği birifing'de, Plân hedeflerini DPT açısından izah etti.

Bilsay Kuruç'un verdiği bilgiye göre, Dördüncü Beş Yıllık Plân Perspektivi içindeki yıllık kalkınma hızı % 8 olarak öngörülmektedir. Bilsay Kuruç, bir gün önce Türk - İŞ'te yapılan bünyesel toplantıda ileri sürülen sav'a göre yoğun nüfus artışı karşısında öngörülen bu kalkınma hızının düşebileceği ve işsizliğin artabileceği yolunda endişeler ileri sürüldüğünü belirterek şunları söyledi. :

«Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde işsizlik sorununun tümü ile çözümüne olanak yoktur. Biz, bu Plân Taslağında gerçekçi hedef olarak işsizlik oranını düşürmeyi ve işsizlik sorununu hafifletmeyi amaç aldık. Bunun için de aktif nüfusa, yani çalışan nüfusa geniş çalışma alanları açmaya uğraşacağız. İşsizlik sorunu olan bir çok ülkede, bu sorunun aynı yöntemle çözüldüğünü gördük. Bunun dışında bazı yeni önlemler alınacaktır. Bunlardan birisi, mevcut kapasite kullanımlarında vardiya sayısı arttırılmak suretiyle gerçekleştirilebilir. Bu konuyu daha ayrıntılı ele alacağız. İlk akla gelen uygulama ise, sanayi dalındaki, imalat sanayiindedir. Bu konudaki ayrıntılar, görüşmelerden sonra hazırlanacak son metinde yer alacaktır.»

DAHA ÇOK YABANCI SERMAYE :

DPT Müsteşarı Kuruç, yüzde 8 kalkınma hızı içinde dış finansmana gerek olup olmadığı şeklindeki soruları ise şöyle cevaplıyordu :

«Türkiye gelişme potansiyeli yüksek, o nedenle de borçlanma yeteneği fazla olan bir ülkedir. O nedenle kısa sürede ekonomik saygınlığı kabul edilecek bir ülkedir. Gelişme için sadece dış borçlanmayı esas almayalım. İçerde bazı rasyonelleştirme projelerinin uygulanmasıyla dış finansman gereksinimi düşecektir. Bu dönemde Türkiye'de, bundan önceki dönemlerden daha çok yabancı sermaye gelmesi, Plân Taslağında öngörülmektedir. Türkiye'nin gelişmesi için karar verme durumunda olanlar, belirli rasyonel koşullarda yabancı sermayeye karşı değillerdir..

Yine bu Plân döneminde büyük projelere yer verilmiştir ki, bunların başında Aşağı Fırat Pro-

jesi gelmektedir. Bu yatırım, büyük bir sulama Projesi olmakla beraber, biz bunu çok amaçlı bir gelişme projesi olarak değerlendiriyoruz. Bu Proje sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun gelişmesini sağlamakla kalmayacak, ülkenin tümünün kalkınmasına katkıda bulunacaktır.

Ekonomik coğrafyayı değiştirecek böyle büyük bir proje dışında, önümüzdeki dönemde ele alınacak diğer bazı büyük projeler de vardır. Bununla beraber, Aşağı Fırat Projesinin bir plân dönemine sığdırılabileceğini sanmıyoruz.

Plânda, sanayileşme konusundaki önerilerimiz ise özetle şöyledir. Dördüncü Beş Yıllık Plân döneminde en önemli tahsis, sanayi yatırımlarına yapılmıştır. Sanayileşmeye gerçekten katkıda bulunabilecek tüm projeler programımızda yer almıştır. Sanayi adına ne varsa sahip çıkıyoruz. Türkiye sanayileşme yolunda olan bir ülkedir ve bu önemli bir aşamadır.

Diğer bir soruya cevaben de şunu söylemek isterim ki, dış ticarete bir devletleştirilmenin sözkonusu olacağını sanmıyoruz. Önemli olan ihracatı artırmak ve dış ticaretin tümünde rasyonel bir yapıya ulaşmaktır.

Buna katkıda bulunacak tüm kesimler arasında bir ayırım yapmak söz konusu değildir.

Plân Taslağında öngörülenlerin gerçekleştirilmesine inanıyoruz. Ancak, herşeyin dört yılda çözümleneceği iddiasında değiliz. Buna rağmen önümüzdeki dönemde Türkiye'nin ağır sorunlarının çözümünü için doğru ve önemli adımlar atılacaktır.»



DPT bir dersten ikmâle kaldı...



«Olur böyle şeyler!..»

Dördüncü Beş Yıllık Plân Tasarısının TANITMA VE DANIŞMA toplantıları yapılırken, bazı bilim adamlarının da görüşleri alınmıştı ve Devlet İstatistik Enstitüsü salonunda Türk - İş ile başlayan ilk gün müzakeresi sırasında Ankara Hukuk Fakültesi Vergi Hukuku hoca'larından Prof. Akif Erginay p'cını eleştiriyordu.

Hoca, çoğu kez fakülte anfişinde olduğu g'bi b'r ders verme havası içinde idi, ve bir yerde şöyle konuşuyordu :

«Vergi hukuku hocası olarak, gerek bundan önceki gerek bugün görüşmekte olduğumuz Plân hazırlayıcısı DPT uzmanlarımızı övgü ile karşılıyorum. Gerçekten Türkiye'deki kalkınma planları güzel yapılıyor, güzel hazırlanıyor. Plânın yazılıp hazırlanması özel beğenimi çektiği için, Plâncılarımız bu konuda benden tam numara olan 10 puanı aldılar. Amma...?»

Erginay hoca'nın bu övgüsü karşısında arkasına yaslanıp, övünme payı çıkarma, Kuruç ve arkadaşlarının bir yere hakkı idi. Onlar da öye yaptılar. Ağzıları kulaklarında. Bundan önceki Plânı olmasa bile, konuşulan p'ânı kendileri hazırlamışlardı ve hoca'dan geçer not almışlardı. Fakat hoca'nın, «amma» demesi ne oluyordu? Bu kelimeden sonra DPT Müsteşarı Bilsay Kuruç'un merakla hoca'ya baktığı görüldü. Hoca'lar böyle idi belki de. «kâğıdını okudum çok güzel yazmışsın, amma» dedikten sonra, arkadan, notun indirileceği anlaşılmalıydı. Prof Erginay

da göz'üğünün altından biraz muz'pce etrafa baktıktan sonra, şöyle devam etti :

«Plân iyi hazırlanmış dedim amma, uygulama ve kontrol aynı güzellikte olmuyor. Plânın güzel hazırlanması yanında iyi uygulama ve iyi kontrolü de gerekir. Hazırlanışına 10 puan verdimse de, plânlamanın ilgili dairesi uygulamaya ve kontrolde benden geçer not almaz, ikmâle kalır... Vereceğim puan 5 in altındadır, bu böyle biline..»

DAHA ÇOK ÇALIŞACAĞIZ

Prof. Erginay'ın, DPT'yi b'r dersten ikmâle bırakması böylece anlaşıldıktan sonra söz alan DPT Müsteşarı Bilsay Kuruç, bu dal'da da sınıf geçmek için daha çok çalışacaklarını imâ ederek şöyle dedi :

«Sayın Hocamın eleştirilerine candan teşekkür' ediyorum. Ancak kendilerinin de bildiği g'bi Plânlar meclislerden geçmekle beraber, kanun prosedürü içinde geçmekle beraber, kanun değil, meclis kararı mahiyetindedir. Aynı zamanda uygulamadaki aksaklıklar ise, bağlayıcı niteliği ve müeyyidelerinin bulunmamasındandır.

Bununla beraber önümüzdeki plân döneminde eleştiriler yönünde daha olumlu çalışmalar yapacağımızı söylemek istiyorum. İnşallah 5. Beş Yıllık Plân görüşmelerinde, bu tarz eleştiriler olmayız.»



Değerli Okuyucular,

Uzun bir aradan sonra yeniden çıkmaya başlayan dergimizde devamlı olmasına özen göstereceğimiz yeni bir «Köşe» ve «İlke» ile selâmlıyoruz tüm okuyucularımızı. «Tek Yol»'ların karşısı «Gerçek Demokratik Rejimin» ışığında selâmlıyoruz, «Bölücü» düşünceler yerine. «Çalışanların Ulusal Birliği»'nden hareketle selâmlıyoruz. Ve, selâmlarımızın; dil, din, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce ve felsefî inanç farkı gözetilmeksizin kabulünü diliyoruz.

Yazının başlığından da anlaşılacağı gibi, yazma işine yeni başladığım şu andan itibaren, «ob-

kadar toplam 1.800.000 TÜRK - İŞ Üyesi'nin % 70' inden öğrendiklerim, bu son derece ağır görevin üstesinden gelmeme yeter, artar bile...

Kendilerine büyük meblağlar karşılığı yorumlatmamıza rağmen, yine kendileri tarafından anlaşılmaz hale getirilen Yasa, Tüzük ve Yönetmeliklerle hazırlayan hukukçularımız. Ve Yasa'arın, Tüzük ve Yönetmeliklerin hazırlanmasında söz hakları olmamasına rağmen bunların acımasız, yanlış ve birden fazla içtihatlı uygulamalarına maruz kalan işçiler. İşte, klasik tabiriyle hocalar ve talebeler. Ama bizim sütunumuzda bunlar, «üretim ilişkileri tarihini yaratanlar» ve «bu tarihi yazanlar» olarak

24 ilkenin ışığında işçi eğitimi

İktidâr olma» ve «basın haysiyetine bağlı kalma» vaadinde bulunurken, çok zor bir görevi üstlendiği min bilincindeyim. Çünkü, şu anda bu tür yazarların mumla arandığını da biliyorum. Ancak bu ağır görevin üstesinden geleceğime o'ân inancımı, ayın yirmi gününde evimin dışında geçirdiğim mesaimden alıyorum. Öyle bir mesai ki; deniz seviyesinin dört yüz metre altında, kullandığımız her kömür parçasında kazmanın izi olan işçiden aldığım ders; yetmiş derece sıcaklığın altında şeker'i eritmeye çalışan işçinin öğrettikleri; yüzyırlar desibel gürültünün altında çalışan doküman işçisi ile iktidar tarafından işten atıldıkları ha'de muhalefete çıkan bu işçisinin öğrettikleri, Sendikaya üye olmuş bir avuç işçinin dışında, hiç bir güvenceyi olmayan tarım ve orman işçilerinden öğrendiklerim; Toplu Sözleşme ve Grev Hakları «tam gün yasası»nın prim ve ek ödenekleriyle satın alınmak istenen sağlık işçisinin öğrettikleri; oy verdiği partisi iktidarda olduğu halde, partisinin yıpranacağını düşünmeksizin Konfederasyonunun kararına uyarak şarteli indiren ancak, Toplumsal Anlaşma'ya rağmen sendika seçme özgürlükleri kısıtlanmak istenen enerji işçisinden öğrendiklerim. Kısaca Hakkârii Muharrem'den, Edirneli Hüseyin'e; Samsunlu Hasan'dan, Antalya'lı Osman'a

gececektir. Ve Aristo'nun Büyük İskender'e yol verdiği gibi, bizde de «tarihi yaratanlar» ön sırada olacaktır.

Sütunumuzda, işçi aktivitesini demokratik hak ve özgürlüklerin olmadığı rejimlere geçiş için ideolojik amaçlarına basamak yapanlarla, işçi yanlış görünüp tekelle sermayenin tröstleşmesi için binlerce işçiyi 32 dairesel apartman karşılığı satan uşaklarla mücadele ederken; bilimsel kalmaya özen göstereceğim. «Benim televizyonum lıdır»'le yetinmek yerine, içi patlayıcı madde dolu televizyonu tanıtmaya çalışacağım.

Ve en önemlisi;

24 ilkemizin ışığında sorunlarımızı dile getirirken, işçi aktivitesini bunların gerçekleştirilmesi için etkin biçimde kullanmayı emreden ve benliğimizde yer eden yazısız kural «25. İlke»e bağlı kalacağım. Çünkü bu bir dilek, temenni değil, bu TÜRK - İŞ'e inanarak gönül vermiş milyonlarca işçinin durdurulmaz birer emridir.

Saygılarımla

Hidayet ALTINAKAR
TÜRK - İŞ EĞİTİM MÜDÜRÜ

Hüseyin EKŞİ

Ankara
Tükobirlik
Başkanı



tüketim
kooperatifçiliğinde
örnek
bir
kuruluş:

TÜKOBİRLİK

Öyle toplumsal örgütlerimiz vardır ki, topluma vermek istediği hizmetleri ifa ederken gösteriş ve tantanadan uzak bin bir türlü imkânsızlıklar içinde cesur adımlar atarken, birer isimsiz kahramanlar kadrosuna sahiptirler.

1974 yılında TÜRK - İŞ öncülüğünde kurulan ANKARA BÖLGESİ TÜKETİM KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ 1978 yılı ortalarında yine TÜRK - İŞ'in temin ettiği maddi olanaklarla bünyesindeki ortak kooperatiflerine şimdilik belirli bir kaç kalemde de olsa, geniş çapta mubayaa bağlantıları yaparak mal tevziine başlamıştır.

Sayın TÜRK - İŞ dergisine birlik başkanı olarak hislerimi aktarmaya çalıştığım bu yazıma başlarken, 1949 yılından beri derin bir inanca bağlı olduğum Sendika ve kooperatifçilik ülküsü uğruna verdiğim uğraşların ve bilhassa 1960 yılından sonra tesadüflerin yardımıyla Sendika ve kooperatif başkanlıkları ifa etmenin deneyisel anıları, Beni saatlerce düşündürmüştür ki, «Acaba yazıma nereden başlamam?» diye...

Ankara bölgesi içinde 200 e yakın tüketim kooperatifi mevcuttur. Birliğimiz bunlardan an-

cak 17 sini bünyesine alabilmiştir. Ancak birliğimiz bir nevi yardımlaşma sandığı hüviyetinde çalışan iş yeri kooperatifleri yerine, HALKA AÇIK TÜKETİM KOOPERATİFLERİ'nin kurulup geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını ana hedef olarak benimsemiş olduğundan, muayyen kesimin değil, tüm dar gelirli tüketicinin korunmasını ve bilinçlendirilmesini ilke kabul etmiştir.

Niçin Bölge birliği, niçin Merkez Birliği ihtiyacını izah edebilmek için de yine kendi anılarımdan örnek vermek isterim.

18 yıldır Tüketim Kooperatifçiliğiyle uğraşmaktayım ve birçok yeni meslektaş ve kardeş kuruluş yaratılmasına yardımcı olmuşumdur. Tüketim Kooperatifçiliği çok çileli, ve de toplumdaki çok iftira yararı alan nankör bir iştir. Her ekonomik kuruluşun bir verimlilik raporu vardır, amma, tüketim kooperatifçiliğinin verimlilik (Fizibilite) raporu tutulamaz. Değişik ortaklı değişik sermayeli ve sınırlı sorumlu bir kuruluş olan tüketim kooperatiflerinin en büyük sorunu paradır. Kuruluşun ilk başlangıçlarında toptancılara ve onların insafına kalmış fiyat ve kredilere boyun eğmek durumundasınız. Zaman gelir paranız olur amma, yine de ü-

bunları biliyormusunuz.?

● Bir satranç partisinde, ilk 10 hareketi yapmanın 165.518.829.100.544.000.000.000.000 şekli olduğunu;

● Şimdiye kadar 625.000 çeşit böcek keşfedildiği halde, entomoloji bilginlerinin daha bir o kadarının henüz tanınmadığını iddia ettiklerini.

● Bir fırtına bulutunun 100.000 ton su, yani takriben 6 milyon su damlası ile yüklü olduğunu;

● Her göz kırpmamızda, saniyenin 3/10 ü kadar bir zaman göremediğimizi (Her göz kırpmasından sonra, göz, ışığa alışmak zorunda olduğundan zamanın yüzde 20 si zarfında göremediğimiz tesbit olunmuştur);

retim ve imalat bölgelerinden yani birinci elden mal alamazsınız. Çünkü hiç bir imalatçı firma size cüz'i mübayaalar için bayisine tanıdığı şartlarla mal vermez. Bunları yılların pratik uygulamalarında hep yaşamışızdır. Örneğin brey kooperatifin yıllık deterjan tüketimi 10 ton, zeytinyağı tüketimi 5 ton, pirinç tüketimi 2 ton v.s. Bu miktarlar için size hiç bir kuruluş birinci el fiyatına mal vermez ve dolayısıyla siz de ucuz alamadığınız için, ucuz satamazsınız. Zira yaptığınız iş bir pazarlama hizmetidir ve bunun bir maliyeti vardır. Mahalle bakkalından belki yüzde beş ucuz satarsınız amma, yüzlerce ton mal mübayaası yapan GİMA, ORDUPAZARI ve süper marketler soğuk ve sıcak hava tertibatlı depolarında muhafaza ettikleri bu malları ikinci hasat mevsimine kadar piyasada bir fiyat istikrarı sağlayarak yürütebilirler. Kooperatifler tam demokratik kuruluşlar olmalarına rağmen ve devamlı mensuplarının denetimlerinde bulunmalarına rağmen, birey olarak bir varlık gösteremediklerine olan inancımızla Kurulan Birliğimiz en güçlü ortağının bile 25 ton mübaya yapamadığı salçayı, 17 ortağı için 200 ton Salça, 100 ton Konserve, 3 milyonluk kırtasiye ve daha bunlara benzer bir kaç çeşit ana ihtiyaç maddesini mevsiminde mübaya ederek bir sezon boyu (Salça şu günlerde toptan kilosu 35 liraya çıkmasına rağmen) ortaklarına en çok 30 veya 32 liradan intikal ettirmeyi gerçekleştirmiştir. Yani TÜRK - İŞ'in verdiği bir milyon liralık kredi ve iştirak sermayemizle birlikte bir buçuk milyon liralık likitle 15 milyon liralık iş çevirme olanağına kavuşmuştur son üç aylık dönem içinde.

İşte birliğin özet tarifi budur. Umarım ki diyalog içinde olduğumuz Marmara ve Ege Bölge birliklerinin de müteşebbisleri hükmi şahsiyet kazanır duruma gelsinler ve bu kez, bir taraftan bölgelerarası mal mübadelesini sağlarken, 7 bölge birliğinin kuruluşu tamamlanınca merkez birliğimizi kuralım. Ve işte o zaman bir çok fabrikalar sırf bizim birlikler için üretim yapma durumunda kalacak veya yetişmediği yerde, merkez birliğimiz ihtiyacımız olan üretimin fabrikalarını da kurmaya çalışacaktır.

Halkımız hür demokratik rejimde kendi ekonomik örgütlerini kurarak esenliğe kavuşacaktır yoksa devletin veya patronun kölesi olma istekleriyle uğraşanlar hergeç yanıldıklarını anlayacaklardır.

ÇİFTE EMEKLİLİK YASASI VE UYGULAMA

7 Haziran 1978 tarihinde yürürlüğe giren 2147 sayılı yasa, yurtdışında çalışan işçilerimize sosyal güvenlik açısından yeni haklar sağlamaktadır. Bu yasa ile bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kanunlarına uygun olarak o ülkede emekli olabilen bir Türk işçisi, bu yasanın getirdiği şartları yerine getirdiği takdirde, Türkiye'deki sosyal güvenlik kurumlarından da emekli aylığı almaya hak kazanmaktadır. Anılan yasa, işte bu özelliğinden ötürü halk dilinde ve işçilerimiz arasında «ÇİFTE EMEKLİLİK YASASI» diye adlandırılmaktadır.

Bu yasa yürürlüğe girerken yurtdışında çalışmakta olanlar, yurtdışındaki geçen hizmetlerinin karşılığını döviz olarak Türkiye'deki sosyal güvenlik kurumlarına borçlanıp ödemek suretiyle emekli olabileceklerdir. Bu işçilerimizin yatıracağı pirimler, Türkiye'deki tavan ücreti aşamayacak ve asgari ücretin altına düşmeyecek ölçüde olmaktadır. Bu haktan yararlanmak için, işçimizin bulunduğu ülke ile Türkiye arasında sosyal güvenlik anlaşması olup olmamasına bakılmayacaktır.

Emeklilik için bu değerlendirmeyi hâlen yurtdışında çalışmakta olanlar yapabileceği gibi, yurda kesin dönüş yaptıktan sonra da aynı şekilde borçlanmak suretiyle emekliliğe hak kazanılabilmektedir. Örneğin; halen yurtdışında çalışmakta olan bir işçi, bundan iki yıl sonra yurda kesin dönüş yaptıktan sonra bu yasadan yararlanmak ister ise, kesin dönüş tarihinden itibaren geçen 6 ay içinde ilgili bulunduğu sosyal güvenlik kurumuna başvuracak ve kendisine borçlanma miktarının tebliğinden itibaren bir ay içinde pirimlerini döviz olarak ödeyecektir. Hâlen yurtdışında çalışanların yurt dışındaki eski hizmetlerini bu şekilde değerlendirmeleri halinde tahakkuk ettirilecek pirim borçları bir defada ödenebileceği gibi, üç yıl içinde eşit taksitlerle de ödenebilecektir.

Yasanın yürürlüğe girmesinden sonraki hizmetlerin değerlendirilmesi ise, isteğe bağlı olmaktadır. Bu hizmetlerle ilgili pirimler, işçinin bildireceği günlük kazancı üzerinden ve yine döviz olarak ödenecektir.

Yürürlük tarihinden, yani 7 Haziran 1978'den önce yurda kesin dönüş yapmış olanlar da, bu yasadan yararlanmak suretiyle Türkiye'deki sosyal güvenlik kurumlarından emekli olabileceklerdir. Ancak bu gibiler, bir yıl içinde ilgili sosyal güvenlik kurumuna başvurup borçlanmak suretiyle yurt dışında geçen hizmetlerini değerlendireceklerdir. Bunlara ait pirim borçları da en geç üç yıl içinde eşit taksitlerle ödenecektir. Bu pirimler, işçinin yurtdışındaki son aylık kazancının tavanını aşmayacak ölçüde ve Türk lirası olarak tahsil edilecektir. Böylelikle bulundukları ülkenin yasalarına uygun şekilde o ülkede emekli olan bir işçimiz, bu Yasadan yararlanmak suretiyle Türkiye'deki sosyal güvenlik kurumlarından da emekli aylığı almaya hak kazanacaktır.

Bu yasanın uygulamasından ötürü önemli bir aksaklık görülmemiş olmakla beraber, yurt dışındaki işçilerimiz, sadece borçlanma pirimlerinin kendilerine ekonomik açıdan ağır gelmesinden yakınmaktadırlar.

toplumsal anlaşma

çalışma barışına doğru...

Geçtiğimiz Temmuz ayı içinde Hükümetle Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasında varılan toplumsal anlaşmanın tam metin olarak sayın okurcımıza sunulmasında fayda görmekteyiz.

toplumsal anlaşma'nın tam metni

Hükümet adına Başbakan Bülent Ecevit'le Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına Genel Başkan Halil Tunç arasında yapılan görüşmeler ve ortak çalışmalar sonucunda.

Demokratik çalışma yaşamının, demokrasiyi ve ekonomiyi güçlendire-

cek, kalkınmayı sağlıklı ve dengeli olarak hızlandıracak, refahı toplumun tüm kesimlerine yayacak ve hakça bir düzeni gerçekleştirecek yönde gelişmesini güvence altına almak amacıyla,

Bir TOPLUMSAL ANLAŞMA'ya varılmıştır.

Bu Toplumsal Anlaşma ,Cumhuriyet Anayasası çerçevesinde ve bundan önceki yıla önce gerçekleşen ileri ve demokratik işçi hakları doğrultusunda uygulanacaktır. İşçi haklarının uygulamadaki aksaklıklarını giderici çalışmalar birlikte yapılacaktır.

Türk-İş'e bağlı kuruluşlarla kamu kesimi kuruluşları arasındaki toplu sözleşmelerin bu Toplumsal Anlaşmaya uygunluğu birlikte gözetilecektir.

Dengesiz gelişmenin, düzensiz sınıllaşmanın, sağlıksız ve hızlı kentleşmenin doğurduğu sorunlar, son yıllarda Türkiye'yi, Cumhuriyet Tarihinin en ağır ekonomik ve toplumsal bunalımlarına sürüklemiştir.

Çağdaş Dünya koşullarında ve özgürlükçü demokratik rejimde bu sorunlar ancak siyasal iktidarda demokratik işçi hareketinin elele vermeleri ve dayanışma içinde olmaları ile çözülebilir ve aşılabılır.

Hükümet'e Türk-İş, ve genel olarak demokratik Türk İşçi Hareketi, Anayasa dışı eğilimlerin, yasa dışı eylemlerin ve toplumda barışı ve huzuru bozucu davranışların her zaman ve ayırım gözetmeksizin karşısında durmuşlardır ve alacaklardır.

Böyle bir tutumu paylaştan bir Hükümetle işçi kuruluşu arasındaki işbirliği ve dayanışma, çalışma barışına olduğu kadar genel anlamda toplum barışına da büyük katkıda bulunacaktır.



Hükümet'le Türk-İş,

● İşsizliği hızla azaltıcı bir ekonomik atılım dönemine girilmedikçe ve başta köylüler olmak üzere tüm halkın gelişme nimetlerinden hakça yararlanması sağlanmadıkça, toplu sözleşmelerle yalnız işçilere tanınacak maddi olanakların, işçilere de mutluluk getirmeyeceğindedir;

● Sağlıklı bir gelişme sürecine girilmedikçe ve gelirlerle fiyatlar arasında refah artışını yaygın ve sürekli kılıcı bir denge sağlanmadıkça, işçi ücretlerindeki artışın gerçeklik taşıyamayacağında;

● Verimlilik ve üretim arttırılmadıkça ve ulusal sanayinin dışa bağımlılığı azaltılmadıkça dış ödemeler darboğazından kurtulma olanağı bulunamayacağında;

● Kamu kesimindeki işletmeler verimli çalışır ve kaynak yaratır duruma getirilmedikçe ekonomik sorunlarımızın çözülemeyeceğindedir ve işçiler yönetime ve sorumluluğa katılmadan da bu işletmelerin sağlıklı bir duruma gelebileceğindedir, birleşmektedirler.

Hükümetle Türk-İş özel kesimde sağlıklı işçi-işveren ilişkileri kurulmasının ve aşırı kâr heveslilerinden ve alışkanlığından kurtulmasının da, topluma huzur getirici, refahı yaygınlaştırıcı, gelişmeyi hızlandırıcı bir demokratik gelir-fiyat politikası bakımından zorunlu olduğu görüşündedirler.

Sosyal adaleti toplumun tümünü kapsıyacak biçimde yaygınlaştırmanın yalnızca toplu sözleşmelerle gerçekleştirileceğini gözönünde tutan Hükümet ve Türk-İş, yatırıma ayrılabilir kaynakları arttıran hakça bir vergi düzenini, bu yönde en etkin araçlardan biri olarak değerlendirmektedirler. Vergi yasalarında bu amaçla yapılacak ve özellikle dar gelirli'ler üzerindeki vergi yükünü azaltacak değişiklikleri Türk-İş bütün gücüyle destekleyecektir.

Aynı anlayışla Türk-İş fiyat artışlarının kısılması çabalarında da Hükümete yardımcı olacaktır.

Öte yandan Hükümet, çalışanların haklarını yaygınlaştırma amacıyla, işçi-menur ayrımının saptanması ve tarım işçilerinin haklarının yasal bir düzenlemeye bağlanması yönündeki çalışmalarını hızlandıracaktır.

Ekonomik ve toplumsal bunalımlar ve demokrasi rejime yönelen tehlikeler karşısında çözüm ararken, ba-

zı çevreler, ekonomik yapıdaki çarpıklıkları ve toplumdaki adaletsizlikleri görmezlikten gelip, işçi haklarının kısılması, ya da bir süre askıya alınması gibi yanlış ve sakıncalı görüş ve eğilimlere yönelmektedirler. Bu tür görüş ve eğilimlerin, bunalımları ve demokrasiye yönelen tehlikeleri ağırlaştırmaktan başka bir sonuç vermeyeceğine inanan Hükümet ve Türk-İş, vardıkları TOPLUMSAL ANLAŞMA ile demokra-

ci içinde görmekten mutludur. Hükümet, bunu, Türk Ulusu ve Türk işçisi açısından kıvanç verici ve demokratik gelişmemizin geleceğine güvenle bakılabileceğini sağlayıcı bir önemli olgu olarak değerlendirmektedir.

Söz konusu işbirliğinin özellikle kamu kuruluşlarında kısa sürede somutlaştırılması bakımından düşün birliğine ve aşağıdaki konularda ilke anlaşmasına varılmıştır :



HERŞEY
TOPLUMU
REFAHA
ULAŞTIRMAK
İÇİN OLACAK

tik işçi haklarını koruyup geliştirmenin ve demokrasimizin de güvence altına alınmış olacağı kanısındadırlar.

Ekonomik ve toplumsal sorunların sağlıklı çözümüne yönelik önlemlerin gerçekleşmesinde ve etkinleşmesinde demokratik işçi hareketinin katkısının önemli bir etken olacağını bilen Türk-İş, bu anlayış içinde, Hükümetle ilişkilerini daha ileri boyutlarda sürdürerek güçlendirmeye, hakça ekonomik kalkınmaya ve demokratik gelişmeye yönelik ortak bir işbirliğinin programını destekleme kararındadır.

Demokratik süreç ve toplumsal adalet içinde gelişmeyi hızlandırıp sürdürülebilen ve toplum barışını ve huzurunu gerçekleştirebilen bütün ülkelerde Hükümetlerin bunu demokratik işçi hareketi ile ve bu hareketin temsilcisi olan sendika kuruluşları ile yakın bir işbirliği ve dayanışma kurarak sağlayabildiklerini gözönünde tutan Cumhuriyet Hükümeti de, bu yönde bir işbirliğini ve dayanışmayı en ileri ölçüde gerçekleştirmeye hazırdır ve isteklidir ve ülkemizdeki demokratik işçi hareketi yöneticilerini böyle bir anlayışın bilinci

1 — Yalnızca ekonomik savaşıma ağırlık veren sendikacılık, ülkemizin ekonomik ve sosyal koşulları yönünden hızla bir çıkmaza yönelmekte, bu çıkmazın bugün var olan emekçi hakları bakımından kamu oyunu olumsuz biçimde etkilemeye başladığı görülmektedir. Bu nedenle ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum gözönünde tutularak, kamu kesimiyle yapılan toplu iş sözleşmelerinde toplam ücret zamları, işçinin satın alma gücünü geriye götürmemek üzere, 1976 toplam işçi gelir düzeyinin toplu sözleşme yürürlük süresindeki fiyat artışları ile kuruluştaki istihdam artışı da dikkate alınarak bulunacak gelir düzeyinde tutulacaktır. Toplu pazarlık'ta ücretler, sosyal yardımlar vb. konular bu kurala göre saptanacaktır.

2 — Ekonomik ve toplumsal yardımların asgari normlarını saptamak için Hükümetle sendika üst kuruluşlarının yetkili uzmanlarından oluşturulacak bir teknik komite, bu konudaki çalışmalarını en kısa süre içerisinde sonuçlandıracaktır.

3 — Ücretlerin saptanmasında işin niteliği ve meslek bilgi ve becerisi gözönünde tutulacaktır.

4 — Kamu kesiminde işçilerin ve öteki çalışanların üretim, yatırım ve yönetim kararlarına katılmalarını öngören bir katılım modeli hazırlanacaktır. Bu modelin ilkeleri teknisyenlerce en kısa sürede hazırlanıp kesin karar için sunulacaktır.

5 — Kamu kuruluşlarında üretimin etkinliğini ve artışı, bunun yanı sıra yöneticinin yönetimdeki etkinliğini engelleyici nitelikteki maddeler toplu sözleşmelere konmayacaktır, daha önce toplu sözleşmelere konulmuş bu nitelikteki maddeler de işletilmeyecektir. (Bu bölümde sözü edilen maddeler akçalı hükümleri içeren maddeler olmayıp, özellikle emek kullanımı ve istihdamla ilişkin maddelerdir.) Kuruluşların kendi bünyeleri içinde işçi ve işveren temsilcilerinden oluşturacakları komisyonlar, değinilen bu maddeleri saptayarak, bunlara yönelik önerileri oluşturacaklardır. Bu kural gözönünde tutulmak koşuluyla işçilerin yönetime ve sorumluluğa katılmalarını, verimlilik ve kâr artışına da hız katıcı ve demokratimize yeni bir boyut kazandırıcı yönde düzenlemek ve sağlamak üzere ortak çalışmalar yapılacaktır.

6 — Kamu kesimindeki kuruluşlar toplu sözleşmelerini bağlamada karşılaştıkları, özellikle bilgi akımını içeren sorunları çözmeye yönelik ortak bir birim kuracaklar ve bugüne değin bu amaçla ilişkide bulundukları özel kuruluşlarla ilişkilerini keseceklerdir.

Öte yandan, çalışma yasalarında ki eksikliklerin ve yürütmeyen veya uygulama açısından güçlük çıkaran kuralların daha önce değinilen teknik komisyon aracılığıyla saptanarak kısa sürede yeniden düzenlenmesi için, gerekli işbirliği yapılacaktır. Bu açıdan özellikle şu konular üzerinde durulmasında düşün birliğine varılmıştır:

1 — İş yasasının 13, 17 ve 24 ncü maddeleri toplum gereklerine uygun biçimde ve çalışanların hakları doğrultusunda yeniden düzenlenecektir.

2 — Toplu pazarlık ve sözleşme yapacak sendikaların belirlenmesinde (ihtilâflı durumlarda) referandum ilkesini, sendikal yarışmada sorumsuzluğa yol açmayacak ve işçilere zarar vermeyecek yönde yasalastırmak üzere, gereken çalışmalar yapılacaktır.

3 — Toplu sözleşme ve grev hakları, Anayasa çerçevesinde, toplumsal gereksinimlere ve demokratik gelişimin gereklerine daha uygun biçime getirilmek üzere, gözden geçirilip belirlenecektir.

Ekonomik kalkınmanın ve demokratik gelişimin gerçekleştirilmesine yönelik işbirliğinin ve Hükümetle başlıca işçi kuruluşları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla sürekli bir komisyonun kurulması kararlaştırılmıştır. Tarafların seçeceği yöneticilerden oluşan bu komisyon, Başbakanın sorumlu kılacağı bir Devlet Bakanı ile birlikte çalışmalarını sürdürecektir. Bu çalışmalarda oluşturulan kararlar, Başbakan'la konfederasyon Genel Başkanına sunulacaktır.

Kalkınma Planı Stratejisinin, planları ve yıllık programların hazırlanışı, ekonomik ve sosyal politikalarla fiyat ve gelir politikalarının saptanıp izlenmesi, fiyatların denetimi ve fiyat-gelir dengesinin sağlıklı ekonomik kalkınmayı hızlandıracak ve refahı artırıp yaygınlaştıracak biçimde korunması, istihdam olanaklarının artırılması, verimliliğin yükseltilmesi gibi temel sorunlar, demokratik işçi hareketiyle birlikte sürekli biçimde ele alınacaktır.

Toplu Sözleşme düzeninin tek yanlı müdahalelerle yönlendirilemeyeceği açıktır. İşçilerimizin övgü ile belirtilmek gereken bu konudaki duyarlılığı da gözönünde tutularak, ekonomik ve sosyal sorunların çözümünde sendikaların müzakere bağımsızlığı korunacaktır.

Hükümet'le Türk-İş, daha sonraki toplu sözleşme dönemi ile ilgili olarak da ayrıca aşağıdaki ilkeler üzerinde görüş birliğine varmışlardır:

1 — Hükümetin toplumsal politikası sonucu mal ve hizmet fiyatları ekonomik gereklerin altında tutulan ya da yapıları gereği toplumsal hizmet niteliğinde olan kuruluşlar dışında, toplu sözleşmeler için, kuruluşlar, Hükümetten maddi yardım isteme yerine, kendi olanaklarını en verimli biçimde değerlendireceklerdir.

2 — Ekonomik ve toplumsal yaşamda yönetime ve sorumluluğa katılmanın gereği olarak işçiler, kamu kesimi işletmelerinin yıllık programlarında yer alan yatırımların gerçekleştirilmesine gerekli katkıyı yapacaklardır ve buna özen göstereceklerdir.

3 — Kamu kesimi işletmelerinde işyeri ve işletme düzeyinde de yönetime ve sorumluluğa etkin biçimde katılmayı sağlayan -ancak yönetim etkinliğini ve disiplinini bozmayan- bir düzen kurulacaktır. Yönetime katılma yetkisi ile sorumluluk, birlikte gerçekleştirilecektir.

4 — Yatırım hedeflerinin yerine getirilmesinden sonra doğacak kârın belirli bir bölümünün işçi payı olarak yatırıma katılma biçiminde kullanılmasını sağlamak üzere, gerekli önlemler alınacaktır.

5 — Gerekli uyumu sağlamak üzere tüm kamu kesimi için bir çerçeve anlaşması yapılmasına gidilecektir.

6 — Kamu kesiminde ücretler arası denge için, gerekirse bir fonun oluşturulması sağlanacaktır.

7 — Bir dönem içinde işyeri ve işkolu esasına göre ayrı ayrı toplu sözleşmeler yapılmaması, bunun kaçınılmaz olabileceği durumlarda da ek yarar sağlanmaması yönüne gidilecektir.

8 — Geçmiş yıllardaki uygulama dikkate alınarak sendikaların ilk isteklerini makul bir düzeyde başlatmaları sağlanacaktır.

9 — Belirli bir yer ya da işletmedeki işçi fazlasını mesleğe uygun başka alanlara aktarmak için kolaylık sağlanacak ve toplu sözleşmelere bunu önleyici veya genellikle yönetim etkinliğini bozucu yönde girmiş hükümler ayıklanacaktır.

10 — Sosyal yardımlarda bütünlük ve bunların toplam gelir içinde hesaplanması temel kural olacaktır.

Bu TOPLAMSAL ANLAŞMA'daki ilkelerin ve kuralların, işçi ücretlerini dondurma veya işçilerin ulusal refah artışından haklarını alabilmelerini engelleme gibi bir amacı olmadığı, ancak ülke ekonomisi gerçekleriyle bağdaşmayan aşırı istekleri adaletli biçimde önlerken, işçi kesiminin kendi içinde de denge ve adalet sağlamayı amaçladığı açıktır.

Hükümet, işçilerin sendika seçme özgürlüğünü engelleyici davranışlardan tüm kamu kuruluşlarının kaçınmasını, demokratik çalışma anlayışının kesin gereği saydığı gibi, bu anlaşmanın, işçi kuruluşları arasında haksız rekabete yol açmamasına da özen gösterecektir.

Başbakan Bülent Ecevit ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Halil Tunç, bu TOPLAMSAL ANLAŞMA'nın, Türk demokrasisinde, demokratik çalışma yaşamında, hakça gelişme yolunda ve toplum barışının güvence altına alınmasında önemli bir aşama olacağı inancındadırlar; ve bu anlaşmaya temel olan demokratik ve yapıcı anlayışın ve ilkelerin çalışma yaşamımızda etkinliği olan tüm kuruluşlarca ve kesimlerce benimsenmesi dileğinde birleşmektedirler.

yeni plân ve hedefleri

Üçüncü Beş Yıllık Plân döneminde gayri safi milli hasıla nın ortalama artış hızı % 6,5 olarak gerçekleşmiştir. Ü. Beş Yıllık Plân döneminde gayri safi yurt içi hasılda gerçekleşmiştir. Ü. Beş Yıllık Plân döneminde % 6,9 dolayındadır. Bu dönemde kişi başına GSYİH (1976 fiyatlarıyla) ortalama % 4 artmış ve 1976'da 970 dolar (16.000 TL.) olmuştur.

Tarım sektörü katma değeri ise yıldan yıla % — 10,1 ile 10,9 değerleri arasında dalgalanma göstermiş. Ü.B. Y.P. dönemi için öngörülen büyüme hızı % 3,7 iken gerçekleşme ortalama yüzde 3,3'de kalmıştır. Sanayi sektörünün büyüme hızı da dönem ortalaması olarak % 11,4 öngörülmüşken gerçekleşme % 9,9 olmuştur. Hizmetler sektörü katma değeri ise, Ü.B.Y.P. ortalaması olarak % 7,9 artış kaydetmiş ve öngörülen hızı aşmıştır.

Aşağıdaki tabloda gayrisafi milli hasıla, gayri safi yurt içi hasıla ve sektörel katma değerleri artış hızları 1978 fiyatları itibarıyla gösterilmiştir. (Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü Tablo — 1)

Tablo : 1 — GSMH, GSYİH ve Sektörel Katma Değerlerin Artış Hızları

(1976 Rakamlarıyla)

		ÜBYP 2					İBYP Dönem
Sektörler	Hedefi	1973	1974	1975	1976	1977	Ortalama
GSMH	7,4	5,4	7,4	8,0	7,7	4,0	6,5
GSYİH	7,6	4,4	8,5	8,9	8,5	4,4	6,9
Tarım	3,7	— 10,1	10,3	10,9	7,6	— 0,5	3,3
Sanayi	11,4	11,3	8,3	9,0	10,3	10,8	9,9
Maddencilik	13,7	4,8	21,4	11,8	7,0	37,9	16,0
İmalat San.	11,1	12,1	6,9	8,1	10,0	7,1	8,8
Enerji	12,4	9,1	11,8	17,1	18,4	22,6	15,7
Hizmetler	6,8	11,4	8,0	7,7	8,8	6,8	7,9

Kaynak : DİE Milli Gelir Serisi

özellikle dış borç ödemelerinin artması ve giderlerin gelirleri aşması nedeniyle 1983'de 7,9 milyar lira olacaktır.

DBYP döneminde GSMH'daki piyasa fiyatlarıyla 537,4 milyar liralık artış sonucu kişi başına gelir 1978'de 26.796 liradan 1983'de 35.275 liraya çıkacak ve kişi başına GSMH yılda ortalama yüzde 5,7 oranında artacaktır.

DBYP döneminde Tarım Sektörü katma değerinin piyasa fiyatlarıyla yılda ortalama yüzde 5,3, Sanayi Sektörünün yüzde 9,9, Hizmetler Sektörünün ise yüzde 8,4 artması öngörülmüştür. Bu artışlar sonucunda piyasa fiyatlarıyla gayrisafi yurt içi hasılda sanayinin payı 1978'de yüzde 29,5 den 1983'de yüzde 31'e yükselecek, tarımın payı 1978'de yüzde 22,2'den 1983'de yüzde 19,4'e düşecektir.

Hizmetler sektörünün payı ise 1978'de yüzde 48,3 iken 1983'de yüzde 48,8 olacaktır. 1978 - 1983 döneminde tarım sektörünün gayrisafi yurtiçi hasıla artışına katkısı yüzde 13,6, sanayi sektörünün ise yüzde 36,7 olacaktır.

DBYP döneminde öngörülen hedeflere göre tarım sektörünün toplum üretimindeki payı düşürülecek, buna karşılık hayvancılık ve ormancılık üretimlerinin payı artacaktır.

İŞGÜCÜ ARZI VE İŞGÜCÜ FAZLASI

1983'de Sivil işgücü arzının 17,9 milyona çıkacağı varsayılmıştır. Tarımdaki gizli işsiz sayısının 1978'de 750 bin kişiden 1983'de 620 bine düşmesi beklenmektedir. Yabancı ülkelere Türkiye'den işgücü taleplerinin kısıtlı kalmaya devam etmesi nedeniyle 1978'de 725 bin olan bu grubun 1983'de 730 bine ulaşması beklenmektedir. Bu değerlendirme sonucu, yurt içi ve yurt dışındaki tüm işgücü fazlası 1978'de 3 milyondan 1983'de yaklaşık 3,2 milyon kişiye ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Tarım sektöründe ise, işgücü talebi her yıl yüzde yarım azalacaktır ve 9,1 milyondan 8,9 milyona inecektir. DBYP dönemi için verilen insan gücü arz ve ihtiyaç tahminlerinde ÜBYP verilen 1995'e kadar uzanan insan gücü planlama yöntemleri esas alınmıştır.

ÇALIŞMA SORUNLARI

Vergi yasalarında yapılacak düzenlemeler ile ücretliler üzerindeki ağır vergi yükü hafifletilecektir. 2089 sayılı çırak kalfa ve ustalık yasası gü-

nün koşullarına uygun olarak yeniden gözden geçirilecektir.

İşçilerle kamu görevlilerinin ekonomik haklarını ve toplumsal güvenliklerini düzenleyen yasal çerçevedeki farklılığın kalkması sağlanacaktır. Toplu sözleşme ve grev hakları demokratik gelişmenin gereklerine uygun bir biçime getirilmek üzere gözden geçirilip genişletilecektir. Asgarî ücret tesbit

yönetmeliği asgarî ücretin işçinin ailesinin gereksinmesini de karşılayacak biçimde değişiklik yapılarak yeniden düzenlenecektir. Kıdem tazminatı fonu kanun tasarısı işsizlik Sigortası Kanunu ile birlikte çıkarılacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK

Tarım kesiminde sosyal güvenlik götürülecektir. Bu arada, işsizlik sigor

tası uygulanmasına başlanacaktır. Mevcut sosyal güvenlik kurumlarının ortak ilkelere sahip olmaları için gerekli standartlaştırma sağlanacaktır. Sosyal Güvenlik Fonlarının sosyal amaçlı yatırımlara yönlendirilmesi sağlanacaktır.

Şimdi de, geride bıraktığımız plân dönemi içindeki sabit sermaye yatırımları ve sektörel katma değerleri, 1976 rakamlarıyla inceliyelim : Tablo - 2

Tablo : 2 — ÜBYP Döneminde Plânlanan ve Gerçekleşen Sabit Sermaye Yatırımları

(1976 Fiyatlarıyla)
(Milyar TL.)

	K A M U			Ö Z E L			T O P L A M		
	Plan	Gerç.	Gerç. Oranı %	Plan	Gerç.	Gerç. Oranı %	Plan	Gerç.	Gerç. Oranı %
Tarım	42,9	32,3	75,3	38,3	41,7	108,9	81,2	74,0	91,1
Madencilik	33,0	21,3	64,6	7,1	1,7	23,9	40,1	23,0	57,4
İmalât San.	105,9	76,7	72,4	109,9	100,1	91,1	215,8	176,8	81,9
Enerji	54,4	44,9	82,5	4,7	1,3	27,7	59,1	46,2	78,2
Ulaştırma	78,6	79,4	101,0	21,3	49,4	231,9	99,9	128,8	128,9
Turizm	4,2	2,8	66,7	6,9	3,5	50,7	11,1	6,3	56,8
Konut	5,4	6,8	125,9	102,9	99,3	96,5	108,3	106,1	98,0
Eğitim	32,8	19,9	60,7	1,7	0,7	41,2	34,5	20,6	59,7
Sağlık	9,4	6,4	69,2	0,4	0,4	100,0	9,8	6,8	70,4
D. Hizmetler	23,4	29,1	124,4	8,6	8,3	96,5	32,0	37,4	116,9
T o p l a m	390,0	319,6	82,0	301,8	306,4	101,5	691,8	626,0	90,5

Kaynak : DPT.

önümüzdeki dönem 1.5 trilyonluk yatırım öngörülüyor.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde gerçekleştirilmesi öngörülen toplam sabit sermaye yatırımları toplamı 1 trilyon 575,8 milyar lira olarak belirlenmiştir. Üçüncü Plân döneminde olduğu gibi, 1978 — 1983 yıllarında da kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının, özel kesimden fazla olması öngörülmektedir.

Plânda, özellikle kaynak gereksinimi fazla olan büyük ölçekli imalât sanayii, enerji ve altyapı yatırımlarını kamu kesiminin gerçekleştirmesinin gerekeceğine değinilmektedir. Böylece, kamu kesimi yatırımlarının toplam sabit sermaye yatırımları içindeki payı yüzde 57'ye ulaşacaktır.

1978 yılında 255 milyar lira ola-

rak gerçekleşmesi beklenen sabit sermaye yatırımları planlı dönemin son yılında 386,8 milyar liraya ulaşacaktır.

İmalât sanayii'nin yüzde 27,7 ile toplam sabit sermaye yatırımları için de en büyük paya sahip olacağı belirtilmektedir. Daha sonra yüzde 16 ile ulaştırma, yüzde 14'le konut, yüzde 12 ile tarım sektörlerine yüksek paylar verilmiştir.

Plana göre, ekonominin karşılaştığı enerji darboğazının aşılması amacıyla birinci enerji kaynakları ile sınırlı hammaddeleri arzının artırılması gereği iki sektörde büyük ölçekli yatırımları zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle madencilik ve enerji sektörlerinde Üçüncü Beş Yıllık Plan dönemin-

de sabit sermaye yatırımlarının yüzde 68'ini oluşturan enerji yatırımları payı, 1979/1983 döneminde yüzde 10,6'ya, yüzde 3,6 olan madencilik payı ise, yüzde 6,1'e yükseltilmiştir.

«Plân döneminde, öngörülen yatırım düzeyini gerçekleştirmek ve toplam iç tasarrufları arttırabilmek için marjinal tasarruf oranının yüzde 35 dolayında gerçekleşmesinin gerekli olduğu» belirtilmektedir. Bu dönem için de özel kesimin 48,1 milyar lira dolayında tasarruf fazlası vermesi, kamu tasarruflarının ise yatırımların gerekli kıldığı düzeyin 247 milyar lira altında gerçekleşmesi beklenmektedir. Aardaki 199 milyar liralık farkın, dış tasarruflar kullanılarak karşılanması söz konusudur.

gecikmiş akaryakıt fiyatları

ZAM ANARŞİSİ

Akaryakıtın litresine 5 kuruşluk bir ilâve yapmaya görün. Yaptınız mı, yan dığınızın ve dahi piyasadaki her kalemenden arşın boyu kazık yediğinizin resmidir.

Her defasında olduğu gibi, bu kez

de öyle oldu ve akaryakıt zamlarıyla birlikte bir kazık furçasıdır başladı. Vatandaşın durumu nedir? Alım gücü ne merkezdedir? Diye soran yok... Ama boyuna zam var. En basit örneğiyle 350 kuruşa doldurulan çakmak gazı,

sanki belediye narhıymış gibi, heryer de 5 lira oldu. Piyasa düzenicileri bu konuda o kadar iyi anlaşıyorlar ki, simit çisinden pastacıasına, dolmuşçusundan serbest çalışan doktoruna kadar herkes, 5 kuruşluk akaryakıt zammını yüz misliyle nasıl vatandaştan çıkarımın yollarını buluyor ve hemen erte si günü bir bakıyorsunuz herşeyin fiatı değişik. Aman bre, kim yaptı, kim etti? deseniz de faydası ve cevabı yok... 20 ay öncesinin ayakkabı fiatını şimdi pençe parası diye, tamirciye beğendi remiyorsunuz. Piyasada herşey ateş pahası. Bir çift papuç 900, bir kilo zeytin 80 lira..

Kalkınma malkınma gibi lâflar bir yana, ama bu zam anarşisine «Dur» denilmezse, yandı gülüm keten helva, şarkısını hep beraber söylemeğe başlarız...

Tıkırı yerinde olan, her devrin adamı telefon milyonerleri dışında, emeği ile kazanıp geçinen özellikle memur kesimi ve işçi sınıfı ve işçi - memur kadar da kazanamayıp eti - peyniri vitrinden seyreden dar gelirli lilerin için için feryatlarını duymak gerek. Ne yapıp, edip, bu zam anarşisine «DUR!» hem de «Biraz geriye dön de, öyle dur!» demenin zamanı geçiyor. Yoksa, bu zam anarşisi en az sokak anarşisi kadar can yakıcı olmaya başlayacak gibi... Halk, ne yiyip ne içeceğini, neyi bugün alıp neyi yarına bırakacağını şaşırdı. «Bulursan bugün al, yarın bu fiata yok!» esprisi, «Alım gücü kalmamışsa, neyi bugün neyi yarın alacaksın?» şeklinde kederli bir düşünceye dönüşmüş durumda. Haksız kazançlar almış yürümüşken, 9 yaşındaki velet bile adam kazıkıyor Başkent caddelerinde. Her yerde filtrelili sigara kuyruğu varya, başıboş sandığımız sokak çocukları kuyrukla rın yarısını oluşturuyor, sonra 10 liraya aldıkları sigarayı hemen köşe başında tiryakilere 15 liraya toka edip, ka edip, yeniden kuyruklaşıyorlar.

Son zamlar, özellikle dar gelirli vatandaşları, iyice kemer sıkmaya ve de acı acı düşünmeğe zorlamaktadır.

Resimde, ömrü bilâh kul'andığı birinci kemerinde yer kalmayınca büyük fedakarlıklarla temin ettiği ikinci kemeri de kullanmaya başlayan bir dar gelirli vatandaş şı çiftte kemerle acı acı düşünürken görmekteyiz.



17 Yıllık İşçi göçü



17 yıl önce küçük gruplar halinde yurt dışına çalışmak için giden Türk işçilerinin sayıları, resmi makamlara göre bugün 833.445'i bulmuştur. Kendi inisiyatifleri ile yurt dışına turist olarak, veya bir yakınının daveti ile giderek iş sahibi olan yurttaşlarımızın sayıları kesin olarak bilinmemekle beraber, yüzbinin üzerinde tahmin edilmektedir. Böylece 1 milyon Türk vatandaşının Türkiye sınırları dışında çalıştıkları bir gerçektir.

İlk işçi akımı Federal Almaya ve diğer Avrupa ülkelerine olmuştur. Bugün 520.939 yurttaşımız Federal Almanya'da, ayrıca 28.552 Avusturya'da, 26.500 Hollanda, 59173 Fransa, 16.487 İsviçre, 10.000 Belçika, 5.175 Danimarka, 5.061 İsveç'te çalışmaktadır. Bunların dışında diğer Batı ve Kuzey Batı Avrupa ülkelerinde çalışan yurttaşlarımız olduğu gibi, Libya, Suudi Arabistan, Basra körfezindeki şeyhliklerde, Avustralya ve Kanada'da çalışan çok sayıda Türk vatandaşı vardır.

İşçi göçünün ilk olarak Türkiye'den başladığı doğru değildir. 1959'larda İtalyan işçileri ve diğer Güney Avrupa işçileri Almanya ve diğer Kuzeybatı Avrupa ülkelerine göç etmeye başlamışlardır. Bugün hem yabancı işçi çalıştıran ve hem yabancı işçi gönderen ülkeler için yabancı işçi sorunu o kadar büyümüştür ki, nerdeyse tehlike

arzedecek noktaya gelmiştir. Fakat bundan birkaç yıl evveline kadar hiç kimse bu sorun ile yakından ilgilenmemiş; işçi veren ülkeler işsizlik sorununa çözüm bulduklarını, gelişmiş sanayi ülkeleri ise yüksek konjonktür dönemlerinde işçi açıklarını kapattıklarını kabul ederek, hiç bir menfi tepki göstermemişlerdir.

İşçi göçünün Türk işçileri için olduğu gibi, diğer ülkeler işçileri içinde birçok cazip yönleri vardır. Zira AET ülkelerinden birinde çalışan bir işçi, birkaç yıl içinde belli bir para biriktirip, geleceğini garanti altına alma imkânına sahip gibi görünüyor, bu nedenle de işçi akımı büyük rağbet görüyordu. Başlangıçta işçi alan ve işçi gönderen ülkelerin hükümetleri, bu işçi akımının geçici bir gelişim olduğunu kabul ediyor, uzun vadeli hiçbir müsbet tedbir almıyorlardı. Bugün göçmen işçi sorunu kontrol altına alınamamakta ve AET ülkelerinin 10. üyesi olarak nitelendirilmektedirler. Türk toplumunun yakından ilgilendiği işçi göçü hakkında bundan sonraki sayılarımızda da değerlendirmeler yapacağız.

DERVİŞ ALBAYRAK

Türk - İş Uluslararası İlişkiler Uzmanı

Sayın Okurlarımız,

Türk - İş Dergisinin bu ve bundan sonraki her sayısında hukuk sayfamızda sizlere iş hayatını ilgilendiren önemli yargı ve Yargıtay içtihat kararlarını sunacağız. Bu sayımızda, ilginizi çekeceğini sandığımız bazı Yargıtay ve İş Mahkemeleri kararları ile bir Sayıştay Kararını takdim ediyoruz.



mahkeme kararları

YETKİ İSTEMİ YENİ ESASLARA BAĞLANDI

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin yeni bir kararına göre, durum tesbitinde öne sürülecek sahtecilik iddiaları sırasında, yetkili sendikayı belirlemek amacıyla düzenlenen belgeler işçiye gösterilecektir.

Davacı sendika vekili, karşı taraf sendikanın üye kayıt fişlerinin sahte olduğunu ileri sürerek işyeri seviyesinde toplu iş sözleşmesi yetkisini karşı taraf sendikaya veren Bölge Çalışma Müdürlüğü kararının iptalini istemiştir.

Mahkeme, işyeri listesinde adı geçen işçilerin hangi sendikaya üye oldukları hususunda beyanlarını alarak toplu iş sözleşmesi yapma yetkisinin davacı sendikaya ait olduğuna karar vermiştir.

Gerçekten, mahkemenin işçileri çağırarak sahte olduğu ileri sürülen üye kayıt fişleri ve diğer belgelerdeki yazı ve imzaların kendisine ait olup olmadığı hususunda isticvap etmesi ve çağrı tarihinde hangi sendikanın üyesi olduğunu saptaması mümkündür. Ancak, olayda mahkeme, işçilerin salt beyanlarını almakla yetinmiştir. İlgili belgeler işçilere gösteri'erek, imza ve yazıların kendilerine ait olup olmadığının sorulması ve buna göre bir karar verilmesi için hüküm bozulmalıdır.

S O N U Ç : Temyiz edilen kararın yukarıda gösterilen sebepten temyiz eden yararına BÖZÜLMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde iadesine 19.6.1978 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İstanbul Birinci İş Mahkemesi de yetki saptamasında tarafların dayandığı belgelerin güven verici bulunmaması halinde, işçilerin serbest iradelerine başvurulmasından sonra durum tesbitine karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Mahkemenin hüküm özetinde, «hakim, önüne gelen hukukî uyuşmazlığı görmezlikten gelemeyeceğine göre, sağlıklı ve güven verici belgelerin bulunmaması halinde, çözüme gidebilmek için, hak sahibi işçinin serbest iradesine başvurma yolu hukuken açık tutulmalıdır.

Celp ve incelenen prosedür dosyası ile ekindeki belgelere ve açıklanan nedenlere göre tarafların dayanağı olan aynı günlü belgelerin güven verici bulunmaması ve yetkinin saptanmasında elverişli olmaması nedeniyle Bölge Çalışma Müdürlüğüne yetkili sendika saptanmadığından, hak sahibi işçilerin çağrı tarihindeki durumu dikkate alınmak suretiyle serbest iradelerine başvurulmasına, bu nedenle durum tesbitine gidilmesine karar verilmiştir.» denilmektedir.

Böylece, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi ve İş Mahkemesinin bu konudaki kararında bir paralellik meydana geldiğinden bundan sonraki yetki itirazlarının çözümünde rahatlığa kavuşabileceği söylenebilir.

Bu konudaki itirazlar sırasında belgeler işçilere gösterilecek ve imzaların kendilerine ait olup olmadığı sorulacaktır.

YAZILI BİLDİRİ ZORUNLUĞU

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bir başka kararında, belli işyeri ya da işyerlerinde toplu iş sözleşmesi yapmaya kendini yetkili gören sendikanın, Bölge Çalışma Müdürlüğünden aldığı listede yazılı sendikalara yapılacak bildiri ve ilânda bir sıra bulunmayacağına, karar vermiştir. Aynı dairenin yetki istemi ile ilgili bir kararının hüküm özetinde de şöyle denilmiştir:

«Yetki isteminde bulunan sendikanın işverene yazılı bildiride bulunma zorunluluğu yoktur.»

İşverenin itiraz hakkını ilândan itibaren 6 işgünlük süre içinde kullanması gerekir. Bununla beraber çağrı ilânının basın ilân kurumundan ilân olan bir gazete ile yapılmasında da zorunluluk yoktur. Bu tür çağrı normal olarak çıkan günlük herhangi bir gazetede yapılabilir.

KIDEM TAZMİNATLARI TESBİTİ

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi açılan bir şahsi dava dolayısıyla işçilere ödenecek kıdem tazminatlarının nasıl hesaplanması gerektiğine de karar vermiş bulunmaktadır.

Aynı Dairenin bu konudaki hüküm fıkrasında, «Kıdem Tazminatına Esas olarak beher yıl için nazara alınacak miktarının, geniş anlamdaki ücretin araştırılarak 193 sayılı gelir vergisi yasasına göre vergiden muaf kısmının tesbiti gerekmektedir.

Gerçekten, 1475 sayılı Yasanın 12.7.1975 tarihinde yürürlüğe giren 1927 sayılı yasa ile değişik 14/12 maddesinde, kıdem tazminatında esas olarak beher yıl için nazara alınacak miktarının iş yasasına göre tesbit edilmiş olan günlük asgari ücretin 30 günlük tutarının 7,5 katından fazla olmayacağı hükme bağlanmış ve aynı yasanın 7. maddesiyle değiştirilen 193 sayılı Gelir Vergisi Yasasının 25/7 nci maddesinde de verilen işten

çıkma tazminatının miktarı, işten çıkan veya çıkarılanın 24 aylığı aştığı takdirde, kalanının ücret olarak vergiye tabi tutulacağı kabul edilmiştir. Böylelikle ödenecek tazminat miktarının hesaplanmasında geniş anlamdaki aylık ücretin araştırılarak hesaplanması gerekmektedir.» denilmiştir.

CUMARTESİ GÜNÜ ÜCRETLERİ

Sayıştay Genel Kurulu da, kendisine intikal eden bir meseleyi sonuçlandırırken hafta tatili ve genel tatil günleriyle çalışmayarak tatil yapılan Cumartesi günlerinde, çalıştırılan işçilere bunun karşılığında ödenen ücretlerin muhtelif ücret ödemesi sayılması gerektiğine karar vermiştir. Bilindiği üzere muhtelif ücret ödemeleri diğer ücretlerden ayrı bir yüzde ile vergilendirilmekle beraber, çalışan isterse bu tür ücretleri aylık ücretlerle birleştirilerek ödeme yapılabilmektedir.

dış ilişkiler ve yayın hizmetleri

Dış İlişkiler Müdürlüğü, Teşkilât Başkanlıklarına ve diğer ilgililere dağıtılmak üzere her ay düzenli İÇ BÜLTEN çıkarmaktadır. Bu BÜLTEN'de Dünya Çalışma hayatı ile ilgili büyük ağırlığı olan ILO ve ICFTU gibi kuruluşların ve muhtelif ülkelerdeki sendika ve kuruluşların bildiri ve bültenlerinden teşkilâtımız tarafından ilgi ile karşılanacağına inandığımız kısımlar yayınlanmaktadır.

Her ay düzenli olarak çıkarılan bu BÜLTEN ile Teşkilâtımıza tüm dünya sendikacılığı hakkında Türkiye'de başka hiçbir yayın organında çıkmayan en taze haber ve ayrıntılı bilgiler verilmekte, bütün yabancı ülkelerde sendikacılık ve çalışma hayatında çıkarılan yeni kanunlar, kararlar, içtihatlar ve uygulamalar tam olarak aktarılmakta ve Teşkilâtımız bu konularda aydınlatılmaktadır.

Devam ettirmekte olduğumuz bu çalışmamızın teşkilâtımıza ve değerli sendikacılarımıza çalışma hayatında tüm dünyada olup bitenler hakkında en son bilgileri vermek bakımından faydalı bir hizmet olduğuna inanıyoruz.

Dış İlişkiler Müdürlüğümüz, ayrıca ülkemizde cereyan eden sendikacılık hareketleri hakkında dünya ülkelerine bilgi vermek ve böylece yabancı ülkelere Türk Sendikacılık hareketini ta-

nıtmak amacı ile İngilizce, Almanca ve Arapça olarak üç dilde bir DİŞ BÜLTEN yayınlanmakta ve bunu mümkün olduğu kadar tüm dünya ülkelerindeki sendika merkezlerine ve isteyen özel kuruluşlara ve eğitim kuruluşlarına göndermektedir. DİŞ BÜLTEN'imiz ayrıca Türkiye dahilindeki yabancı ülke elçilik ve kuruluşlarına da yollanmaktadır.

Bu çalışmalarımızın dışında tüm dünya sendikaları ile günlük yazışmalar Dış İlişkiler Müdürlüğünden geçmekte, dış ülkelere TÜRK — İŞ'e gelen yazılar Dış İlişkiler Müdürlüğünde Türkçe'ye çevrilerek TÜRK - İŞ ilgili makamlarına verilmekte, onların bu yazılara verdikleri cevaplar gene Dış İlişkiler Müdürlüğü tarafından yabancı dillere çevrilerek postalanmaktadır.

Bunlardan başka, TÜRK-İŞ içindeki muhtelif Müdürlük ve Şubeler için de dışarıdan gelen doküman, bilgi ve programlar da çoğu zaman Türkçeye çevrilmekte bazılarının dış teşkilâtlara yazdıkları yazılar ve dışarıya gönderilmek üzere hazırladığı programlar gene yabancı dile çevrilmek suretiyle kendilerine yardımcı olunmaktadır.

EKRE MDORUKMAN

Türk - İŞ Dış İlişkiler Müdürü

altı nolu denizaltı gemisi

● BATMIŞ BİR DENİZALTI GEMİSİNDE, HAVASIZLIKTAN ÖLEN GEMİCİLERİN DUYGULARINI ANLATAN BU BELGE 6 NUMARALI JAPON DENİZALTISININ, BATIŞIN DAN SONRA, SU YÜZÜNE ÇIKARILMASIYLA ELE GEÇTİ. DENİZCİLİK TARİHİNDE BUNA BENZER BİR BELGEYE HE-NÜZ RASTLANMAMIŞ -TIR...

1910 yılında Tatsuta Sakuma ve emrindeki mürettebat, batan denizaltının gittikçe bozulan havasında zehirlenerek öldüler. Sakuma o tarihte 31 yaşındaydı. Ama daha önce birçok tehlikelerle karşılaşmış, savaşlarda bulunmuştu. Fakat ölmü, batan bir denizaltı gemisinin içinde, havasızlıktan boğularak oldu.

Batan denizaltı gemisi 1905 te denize indirilmişti, 4 yıldan beri de fiilen hizmetteydi. Dört yıl süre içinde hiçbir ciddi arıza göstermemişti. Zamanın diğer denizaltıları gibi, No. 6 da deniz üstünde benzin motorları, deniz altında da elektrik motorları yardımıyla hareket ediyordu. Benzin motorları, gerekli havayı, periskopun arkasındaki bir delikten alırdı. Denizaltı daldığı zaman bu delik bir vanayla kapatılıyordu.

No. 6, 1910 yılının nisan ayı başlarında talim dalışları yap

mak üzere Hiroşima körfezine geldi. Ayın, 11, 12 ve 13'ünde yapılan dalışlar başarılı oldu. Hatâ bir defasında gemi 2,5 saat su altında kaldı ki, bu, o zaman için küçümsenmeyecek bir başarıydı. Nihayet 15 nisan geldi.

HAVA DELİĞİNDEN SU GİRİYOR

15 nisan sabahı, 10 sıralarında, Sakuma, dalış emrini verdi. Gemi normal şekilde dalışa geçti, fakat daha dalar dalmaz, hava deliğinden su girmeye başladığı görüldü. Vazifeli gemici hemen koştu... Vana çalışmıyordu. Bunun üzerine emniyet vidalarını elle sıkıştırmaya başladı. Su durmadan gemiye doluyordu. Gemici sonunda suyu kesti ama, zaten küçük bir tekne olan No. 6 fazlasıyla ağırlaşmış, 25 derecelik bir açıyla batmaya başlamıştı. Geminin normalden fazla meyil alması, içeri dolan suyun bir tarafa doğru hücum etmesine sebep oluyordu.

du. Nitekim çok geçmeden elektrik tertibatının tablosu su içinde kaldı, mavi şimşekler görüldü ve cereyan kesildi... Gemiciler, 13 kişilik mürettebat ve Sakuma, karanlıklar içinde kalmışlardı. Karanlık neyse ama, elektrik kesilince tulum balar çalışmaz olmuş, suyun el pompalarıyla boşaltılması icap etmişti.

Sakuma sükûnetle emirler veriyor ve denizaltı gemisi ağır ağır batmakta devam ediyordu. Kaptan köşkünün camından sıran ışıkta manometre seçilebiliyordu. 6 metre... 9 metre... 12... 15.... Nihayet manometre durdu. Derinlik 15,60 metreydi.

Gemiciler zifiri karanlıkta, insan üstü bir gayretle içeri dolan suları pompalıyor, fakat gemi bir türlü yerinden kıpırdamıyordu. Akümülatörlere hücum eden deniz suyunun meydana getirdiği klor, havayı tahammül edilemez hale getirmişti. Sakuma bir defa daha el yordamıyla gemicilerin yanına inip, gerekli emirleri verdikten sonra, kaptan köşküne döndü. Buraya bir parça güneş ışığı sızıyordu. Kaptan kalem, kâğıt aldı ve yazmaya başladı :

«Belki de, benim suçum yüzünden, imparatorun gemisini batırdığım ve denizcilerinin ölümüne sebep olduğum için çok üzgünüm...»

Kaptan, artık, hiçbir kurtuluş ümidi olmadığını anlamıştı. Ama pompalar hâlâ çalışıyor, 14 gemici insan üstü bir gayretle gemiyi yüzdürmeye çalışıyor du :

«Hepimiz vatan için ölmeyi şeref sayıyoruz, yeter ki bu hâdise milletimizi cesaretsizliğe sevketmesin... Şunu dilerim ki, uğradığımız bu kaza, bundan sonra yapılacak gemilerin tekniğine ışık tutsun, daha emniyetli

gemiler yapılabilsin... O zaman hiç üzülmeyen öleceğim.»

HAVA DAYANILMAZ HALE GELMİŞTİ

Sakuma durdu, hava hissedilir bir şekilde ağırlaşmıştı. Boğazı yanıyordu. Aşağıda durmadan çalışan pompaların gürültüsü duyuluyordu. Biraz acele etmesi lâzımdı.

«Dalışa geçtikten sonra hava deliğinin iyi kapanmadığını gördük. Vana bozulmuştu. El ile sıkıştırdık, fakat gemiye çok su dolduğu için 25 derecelik bir meyille batmaya başladık.»

İlk önce uzak gibi görünen son, birdenbire yaklaşmıştı sanki. Nefes almakta bayağı güçlük çekiyordu.

«Halen 15,60 metre derinlikte 13 derecelik bir meyille batmış durumdayız. Elektrikler konak yaparak söndü. Nefes alamıyoruz. 14 Nisan, saat 13'da battık.»

Halbuki o gün ayın 15'i idi. Artık, Sakuma'nın beyni gerektiği gibi çalışmıyordu. Devam etti:

«Cereyan kesilince, içeri giren suları el pompalarıyla boşaltmaya başladık. Fakat faydasız. Öte yandan suların sebep olduğu kontak sonunda yanan kablolar geminin havasını büsbütün bozdu. Şu anda takriben 35 kilo havamız var. Pompalar

elle çalıştırmakta devam ediyoruz. Saat 11,45.»

35 kilo hava nedir ki? O kadar insan nefes alacak, o kadar kalp çarpacak...

BOŞUNA ÖLMEMELİYİZ

«Gemiye dolan su elbiseleirimizi ıslattı... Üşüyoruz. Ama gemiciler, hele denizaiticiler daima sakın olmasını bilmeli. Başka türlü terakki etmeye imkân olmaz...»

Terakki, terakki... Sakuma, hiç olmazsa ölümünün bir işe yararmasını istiyor.

«Bu tecrübeler ilerideki kazaları önleyecek... Gemicilerimden çok memnunum. Bir denizaltı gemisinin mürettebatından beklenen soğukkanlılığı gösterdiler. Hepsini vazifesini yapıyor. Ben daima öleceğimi düşündüğüm için vasiyetnamemi hazırlamıştım. Taguşi ve Asami'den, onu, babama vermelerini rica ederim.»

Bu sırada bir çatırtı oldu. Benzin buharları yayıldı gemiye. Karanlıktaki çalışmalar sırasında benzin borularından biri patlamıştı. Artık hepsinin sonu gelmişti. Bunu gemiciler biliyor ve hiçbirisi yerinden kıpırdamıyordu.

«Muhterem imparatorumuzdan adamlarımın ailelerine yaradım etmesini hürmetlerimle rica ediyorum. Onlara ıstırap çektir-

meyiniz. Bu son anımda en büyük düşüncem muhterem amirallerime olan hürmetlerimi tekrar etmektir. (Hava basıncı öyleki, kulaklarım patlayacak gibi oluyor). Başka bütün komutan ve arkadaşlarıma...»

Bu satırlar yarım kalmış artıktı. Gemide hava yok gibi...

«Saat 12,30... Nefes alamıyorum...»

Soğuk bir ter vücudunu kaplamış... Kalbi göğsünden fırlayacakmış gibi vuruyor. Bundan sonraki satırlar artık okunmaz halde... Sadece en sonunda birkaç kelime var.

«Şimdi saat 12,40...»

Ve içeride manometrenin ibresi 15,60'ı gösteriyor.

ERTESİ GÜN

GÖREV BAŞINDA

6 No.lu denizaltının yeri hemen o gün tesbit edilmiş ve ertesi gün, 15 Nisanda gemi su yüzüne çıkarılmıştı. Fakat kapağın açılması ancak 17 Nisanda mümkün oldu. İçeri girenler en küçük bir panik izine rastlamadılar. Bütün gemiciler vazifelerinin başında, gemide bulunmaları gereken yerde, ölmüşlerdi. Sakuma'nın notları bulundu ve Japon hazinesine devredildi. Japon halkı kurbanlar için 35 000 yen verdi. Kure'deki deniz üstünde yapılacak âbide için de 22 000 yen toplandı.



gülürü

Burhan DODANLI

SİGARAYI DERHAL BIRAKMAK ELİNİZDE

Şu sigara denen zehirden, kurtulmayı istiyor musunuz? Dağda, bayırda, merdivende sizi körük gibi şişiren, gözünüzün, dizinizin ferini kesen bu zehir den? Cevabınız «Evet...» ise, işiniz iş, sayın seyirciler... Sigarayı «Şıp..» diye bıraktığınızın resmidir.

Dergimizin bu sayfasında okuyacağınız gibi, okurlarımız için özel olarak araştırıp geliştirdiğimiz yeni bir metod sayesinde, 40 yıllık tiryakiler bile sigarayı bir elde nasıl bırakacağını öğrenecek, uygulayacak ve de hayretler içinde kalacaksınız...

Evet, sigarayı bırakmak elinizde sayın nikotinmanlar...

Hem de kolaylıkla.

Ve de rahatlıkla...

Dergimizi bastığımız Sanayi-i Nefise Matbaasında, bu yazıyı okuyan Matbaacı Rasim Usta, sigarayı bırakmanın elinde olduğunu bu suretle öğrenip herkesten önce ve uyanık davranarak metodu uygulamaya başladı ve de sağ elinden düşürmediği sigara sını yavaşça kül tablasına bıraktı. Sevinçten uçacaktı neredeyse. İşte sigarayı bırakmış ve de rahatlamıştı. San ki nefesi daha bir iyi çıkıyordu. Acı bir gülümsemeyle bir tablaya bıraktığı zalim sigaraya, bir de sararan sağ el parmaklarına bakıp, TV ekranından sinnek kovar gibi başını salladı ve «bir daha bu elime sigara alırsam, kör olayım.» deyip kuvvetlice yemin etti.

Rasim Usta söze son derece önem verir, sözünden cayanı affetmezdi. Sözünde duracak ve sararan eline bir daha sigara almayacaktı yeni

metot sayesinde... Sonra kurnazca etrafına bakındı ve sözünde duran insanların rahatlığı içinde sağ elini cebine soktu, sol elini tablaya uzattı, sönmek üzere olan sigarasını aldı ve keyifle tüttürmeğe başladı...

İşte böyle bayanlar, baylar... Sigarayı bu kadar kolay bırakıp yenden başlayanlar az değil aramızda. Bu şekilde 3-5 dakikalığına sigara bırakanlar çokça görüldüğü gibi, korkunç bir araştırma sonunda, birkaç günlüğüne, hatta birkaç aylığına sigara bırakanlara rastlanıldığı da söylenegelmektedir.

Hatta, bir keresinde Büyükbabamın naklettiğine göre, onun anneanesinin halasının dayızadesinin dedesi Silâhtar Rüştü Ağa, tam iki ay 10 gün 18 saat sigarayı bırakmış da, bir sıhhatli olmuş, bir sıhhatli olmuş ve



Amerika'daki 10 kilometrelik «Dedeler Yarışı»'nı iki kilometre önde bitirmişmiş? Tekrar sigaraya başlamasa, mutlaka futbola başlardı, diyorlarmışmış. Ya, işte böyleymişmiş... Demek neymiş, sigarayı bırakmak hiç de zor değilmiş.

Sigaranın bırakılıp bırakılamıyacağı sorununun en aktüel biçimde tartışıldığı tarihlerde, büyük mizah ustası Mark Twain'e sormuşlar :

«— Üstad, sigarayı bırakmak imkânsız diyorlar, doğru mu?»

«— Kim demiş, hiç bile değil...»

«— Yani sizce sigarayı bırakmak kolay mı?»

«— Deyince de, Mark Twain, kendine özgü cevabını yapıştırmış :

«— Valla, sigarayı bırakmak zor olmadığı gibi, gayetie de kolaydır. Ben şahsen, tam 20 defa bıraktım...»

Böyle 15 - 20 defa bırakanlardan biri, 12'nci defa bırakmadan bir önce filtresiz sigara içmişti. Hani filtresiz de, nikotin bakımından daha zararlıydı ya, bırakınca bayağı iştahlanmış, kilo almış, yüzüne gözüne kan gelmişti. Bu defa kararlıydı ve önüne gele ne, «artık kararım kesin. Bir daha içmiyeceğim.» deyip böbürleniyordu.

«Sigara kötü arkadaştan iyidir...» sözü varya, «Çok doğru» dedi bir gün kendi kendine. «Şu İsmet'e rastlamsam, başıma da bunlar gelmezdi...» diye söylene söylene gidiyordu. O dalgınlıkla bir büfenin önünde durdu ve eski alışkanlıkla satıcıya bir onluk uzatarak «ver bir paket filtreli» dedi... Ne de olsa, kötü arkadaştan iyiydi...

hadi biraz'da gülelim



İyi, güzel gülelim, ama nasıl gülcez? Kahkahayla mı, sırtarak mı, solo mu, yoksa koro halinde mi gülelim?

Hem, durup dururken gülünmez a? Anlat birşeyler de gülelim. Sonra, niçin gülecekmışız efendim? Her iş bit ti de, gülmeğe mi kaldı?

Değerli tavsiyeniz üzerine, son zamlardan itibaren tırmanış gücüne daha bir güç katan fiatlar karşısında gülsek, «Canım tabii gülersin, tıkrın yerinde nasıl olsa.. Sen gülmeyeceksin de biz mi güleceez?» diye târizde bulunurlar. Ee, dar gelirli olduğun halde gülmeğe çalışsan, bu defa da, «Deliye bak, deliye... Aklından zoru var.» derler.

Öyleyse ,çarşı - pazardan söz ederken kesin olarak gülmiyeceğiz. O anda çok komik bir şey olsa, olağan üstü birşey cereyan etse, örneğin, eczaneden aradığımız ilâcı bile bulsak, madem ki çarşı - pazar ve dolayısıyla fiatlar var işin içinde, sosyal bilincimizi çimdikleyp gülmiyeceğiz.

Toplumsal ve anarşk olaylardan söz ederken de gülmek yok beyler. Nesine gülünür anarşinin bilmem ki? Altı üstü anarşi işte...

Öyle, anarşi - manarşi deyip kıkır kıkır kaynatacağınıza, evden çıkarırken üç külhüvallah bi elhamd okuyup sağı solu iyice bir kolıayın ve de olanağınız varsa, gideceğiniz yere kendinizi araba ile yollayın. Bir anda kur şun nereden gelebilir, diye şüpheyile ve kuşkuyla etrafa bakının.

Çünkü, ne demiş şair :

«— Şüphe etmek, uikûl (akıllar) için haklıdır.

Şüphe, bir nûra doğru koşmaktır...»

Araba yoksa, gideceğiniz yere koşarak varın. Meğer ki, antrenmansızlık tan tökezleyip düşmeyesiniz. Sonra milleti için için üstünüze güldürürsünüz.

Az daha unutuluyordum, ha sahi gülmekten bahsediyorduk, değil mi? Demek ki ne yapacak mışız, anarşiye de gülmiyecekmişiz. Haaa, şunu da hatırlatayım, öyle yola - ize bakıp mo-

torlu taşıtlara karşı gülmek de yok. O zaman da ülkenin trafik düzenine gülüyorsunuz demektir ki, doğrusu çok ayıp kaçır. Yılda şu kadar bin fedai vatandaşın baş koyduğu bu milli felâket karşısında gülmek, gayrimillî ve gayriciddiliğin ta daniskasıdır.

Haa, bir de şey var. Yabancı de-ğilsiniz, diye hatırlatıyorum. Şeylere karşı da, bakıp bakıp gülmeyin... Politikacılarımıza. Bunlar n'aapıyor böyle, diyip... Hem, adamların gülünecek nesi var? Politikacı diyip beğenmediğiniz adam, devlet adamı demektir. O halde, politikacılar karşı gülmek, zımmen devlet adamlarıyla alay anlamına gelir ki, maazallah.. Sonra bi daha gülemezsiz, tamam mı? Güleyim derken, ağılatıverirler adamı...

Demek ki, politikacılar alaylı gülmiyecek, «Yaşsa, bravo... İşte böyle devam edin. Durmadan birbirinizi yeyin...» deyip, alkış tutacağız.

— Pekî, be birader, ona gülme, buna gülme, ya neye gülelim. Biz hiç mi gülmiyeceğiz, yani?

— Gül, gül de, öyle ulu orta gülme. Çok canın çekerse, evin bir köşesine çekil, geç aynanın karşısına gö zün yaşarana dek gül.

— Allah allah, zorla değil a, ken di kendime gülemem. İlle bi şeye gül mem gerek...

— O halde sana bir fıkra anlatayım. Yarım sat sonra eve vardığında gülersin.. Zaten espiriyi de eve kadar ancak anlarsın. Bak anlatım. :

Bi tarihte, bi İspanyolla bi İtalyan Amerika'ya doğru gidiyorlarmış. İşte azizim, gidiş o gidiş...

PAPAZLARIN GÜNAHI

ATİNA — Yunan Ortodoks Kilisesi Başkanlığı bir açıklama yaparak, adı çeşitli seks skandalları na karışan Preveze Piskoposu Stilianos'un yargılanması gerektiğine karar vermiştir.

Yunan Ortodoks Kilisesi, tarihinin en büyük ahlâksal bunalımlarından birine yolaçan olayın kahramanı 66 yaşındadır. Piskopos Stilianos'a en büyük darbeyi, eski bir rahip olan eski şoförü vur muştur. Şoför, Piskopos Stilianos'u kadınlarla cinsel ilişkide bulunurken gösteren fotoğrafları basına dağıtmıştır.

Bütün Yunan Ortodoks Kilisesinin ileri gelenleri gibi, yaşamı boyunca bekâr kalmak için ant içen Preveze Piskoposu, on kadından oluşan bir harem kurmak ve «toplu seks partilerine katılmak»'la suçlanmaktadır.

**yurt
dışındaki
işçilerimizin
sayısı
bir
milyonu
aştı.**

Yurt dışına son 17 yılda 854 bin 718 işçi gönderildiği, bunların yüzde 75'inin, F. Almanya'da çalıştığı bildirildi. Yurtdışında çalışan işçilerimiz bugüne kadar yurda 8 milyar 250 milyon dolar döviz gönderdiler.

Çalışma Bakanlığı yetkililerinden alınan bilgiye göre, yurtdışına işçi sevkiyatının başladığı 1961 yılından bu yana, 9 ülkeye işçi gönderildi. Bunların 707 bin 227'si erkek, 147 bin 491'i kadındır. En çok işçimiz ise, F. Almanya'da bulunuyor.

Öte yandan, yurtdışındaki işçilerimizin 1964 yılından 1977 yılı sonuna kadar 7 milyar 894 milyon dolar tutarında döviz getirdikleri, 1978 yılının ilk altı ayında ise 352 milyon dolar işçi

dövizini gönderdikleri belirlendi. İşçi dövizlerinde görülen düşmenin ise, bu yıl içinde de sürdüğünü, bunun nedeninin Türk lirasının değerindeki kararsızlık olduğu kaydedildi.

TOPLU SÖZLEŞME FAKLARININ ÖDENMESİ PLANA BAĞLANACAK

TÜRK - İŞ Genel Başkanı Halil TUNÇ, geçtiğimiz hafta içinde Devlet Bakanı Hikmet Çetin'i makamında ziyaret ederek bir süre görüştü. Tunç, görüşmeden sonra yaptığı açıklamada, Devlet Bakanı Hikmet Çetin'le toplumsal anlaşma ve benzeri konularda fikir alış verişini yaptıklarını söyledi.

Tunç, toplumsal anlaşma ile ilgili sorunların büyük çapta çözümlendiğini, ancak çözülmemiş bazı konuların çözüme bağlanması için çalışmaların sürdürdüklerini ifade etti.

Türk - İş Genel Başkanı Halil Tunç, Türkiye Elektrik Kurumu'nda çalışan ve bir süredir direnişlerini sürdüren Tes - İş Federasyonu üyesi işçilerin sorunlarının çözümü konusunda da Devlet Bakanı Hikmet Çetin'le görüşme yaptıklarını ve Çetin'in bu konuda temalarını sürdüreceğini açıkladı.

Halil Tunç, görüşme sırasında toplu sözleşmeler konusunun da ele alındığını ve şimdiye kadar imzalanmış olan toplu sözleşme farklarının ödenmesinin bir plana bağlanması üzerinde, mutabakata vardıklarını bildirdi.

DÖVİZLE OTOMOBİL ALACAKLARIN YURT DIŞINDA ZORUNLU KALMA SÜRESİ 1 YILA İNDİ

Maliye Bakanlığı, dövizle otomobil satış koşullarında değişiklik yaparak, bu satışlardan yararlanacak kişilerin yurtdışında kalma süresini iki yıldan bir yıla indirdi. Bakanlıklararası Yurtdışı İşçi Sorunları Rehberlik ve Danışma Kurulu'ndan (Yurt - Danış) değişiklikle ilgili olarak yapılan açıklamaya göre, bazı araçlar yurtdışında çalışan birkaç kişi tarafından ortaklaşa alınabilecek.

TÜRK - İŞ'TE PLAN TOPLANSI

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Taslağı ve Stratejisine ilişkin olarak DPT tarafından düzenlenen «TANITMA ve DANIŞMA» toplantılarından ilki, 15 Eylül Cuma günü Türk - İş'te yapıldı.

İş hukuku alanında isim yapmış bazı bilim adamlarının da katıldıkları PANEL'de, DPT Müsteşarı Bilsay Kuruç'un, Türkiye'nin ekonomik tablosu ve Dördüncü Beş Yıllık Plan hedefleri konusunda verdiği genel izahattan sonra, TTürkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunun bu konudaki görüşleri dinlendi.

Toplantıda, Türk - İş heyetine başkanlık eden Genel Sekreter Sadık Şide, Konfederasyonun görüşlerini ve eleştirilerini sıralarken, özellikle sanayi yatırımlarına ağırlık tanınması ve emek - yoğun anlayışı ile tam istihdama önem verilmesinden yana olduklarını vurguladı.

Türk - İş Genel Sekreteri Sadık Şide, daha sonra gerek DPT Müsteşarı Kuruç, gerekse toplantıyı izleyen ve konuşmacı olarak görüşlerini belirten bilim adamları tarafından olumlu şekilde karşılanan bu konuşmasında, Konfederasyonun görüşlerini izah etti :

Tez - Büro - İş Genel Kurulu Yapıldı

Türk - İş'e bağlı Tez Büro - İş sendikası'nın Sekizinci Genel Kurul'u Ankara'da yapıldı ve Uğur Batmaz Genel Başkanlığa seçildi.

Genel Başkan Yardımcılığına Celal Gülüm'ün getirildiği Genel Yöne-

tim Kurulunda, Genel Sekreterliğine Türran Barut, Genel Mali Sekreterliğine Türran Albayrak, Genel Eğitim Sekreterliğine Güven Önler, Genel Örgütlenme Sekreterliğine de Yılmaz Uzoğlu seçildiler.



AET ÜLKELERİNDE İŞSİZ SAYISI ALTI MİLYONA ULAŞTI

LÜKSEMBURG —

Avrupa Ekonomik Topluluğuna üye dokuz ülkede işsizlik oranının Ağustos ayında hızla artmış olduğu açıklandı. Toplam çalışabilir nüfusun yüzde 5,6 sını oluşturan işsiz sayısının 6 milyon'a ulaştığı belirtildi. Temmuz ayında işsizlik oranı yüzde 5,5 idi ve toplam işsiz sayısı da, 5,9 milyondur.

Topluluk üyelerinden Belçika, yüzde 9 işsizlik oranıyla, işsizliğin en yoğun olduğu ülke. Belçika'yı yüzde 8,6 ile İrlanda ve yüzde 6,8 ile İtalya takip ediyor.

Topluluk içinde işsizlik oranının en düşük olduğu ülke ise yüzde 3,6 ile Federal Almanya bulunuyor.

kısa... kısa...

ABD DE KALMA İZNİ VERİLDİ : NEW YORK - Birleşmiş Milletler'de çevirmen olarak çalışan bir Sovyet vatandaşı bundan böyle Amerika Birleşik Devletleri'nde kızı ve karısı ile kalma izni verildi. Birleşmiş Milletler'de çalışan bir yetkilinin yaptığı açıklamaya göre, Birleşmiş Milletler çevirmeni ve Sovyet vatandaşı olan İmanta Lişinski Birleşik Devletleri'nde kızı ve karısı ile yerleşme izni istemişi ve bu izin verilmiştir.

KANSER İLÂÇLARI HAYVANLARDA KANSER YAPIYOR : WASHINGTON — Ulusal Kansere Enstitüsü'nün yaptığı açıklamaya göre, insanlarda kanseri önleyen ilâçların hayvanlarda kansere neden olduğu belirtildi. İki kanser ilâcı olan estradiol mustard ve ICRF-159 bir süre hayvanlara verildiğinde bu ilâçların hayvanlarda kanser yaptığı görüldü. Ayrıca enstitü, bazı kanser ilâçlarının kısa dönemlerde insanlara fayda sağladığını, uzun süre alınca kanseri önleyeceğine, artırdığını belirtti.

300 YILLIK ŞARAP BULUNDU : PESARO — İtalyanın Adriatik kıyısında dalan dalgıçlar bir İngiliz gemisinin enkazına rastladılar. Bu enkazdan da 300 yıllık bir şişe şarap çıkardılar.

RİO DE JANEİRO — Brezilya'nın en yaşlı kadını olan 118 yaşındaki Virginia Da Silva'ya hükmü 30 yılı aşkın çabalarının sonucunda nihayet emekli aylığı bağlandı. Minas Geras eyaletinin Ourinhos kentinde oturan Bayan Da Silva, dosyalarının 30 yıldan fazla süredir resmî dairelerde dolaştığını söyledi.

DORTMUND — Batı Almanya'da polisin aradığı suçlular istesinde üst sıralarda yer alan Bayan Angelika Speitel ile Baader — Meinhof çetesinin yeni elemanlarından biri olduğu sanılan Michael Knoll, önceki gün Dortmund yakınlarında polislerle giriştikleri silahlı bir çatışma sonucunda yaralı olarak ele geçirilmişlerdir.

Polisin, Dortmundun dışında, ormanlık bir bölgede atış talimi yapan üç gerillaya tuzak kurduğu, ancak meydana gelen çatışmada, gerillalardan ikisinin yakalandığı, birinin de kaçtığı belirtilmiştir. Polis ise bir ölü ve bir de ağır yaralı vermiştir.

SAN SEBASTİAN — İspanya'nın kuzeyinde Bask bölgesinde dün iki polis makinalı tüfekte öldürülmüştür. Kentin pazar yerinde meydana gelen olayda dört genç polisleri makinalı tüfekte taramadan sonra taksit ile kaçmışlardır.

İspanya'da temmuz ayından bu yana yedi polis ve iki subay öldürülmüştür. İspanyol parlamentosu, dört gün önce tedhişçiliğe karşı mücadele için yeni bir yasa kabul etmiştir. Gözlemciler yasanın kabulünden üç gün sonra, yeni bir tedhiş olayının meydana gelmesine dikkati çekmektedirler.

çağı gibi bir süre önce New York 22 saat karanlıkta kalmıştı. Bu olaydan esinlenen Meksikalı yönetmen Rene Cardona bir film hazırlıyor. Filmde, ünlü İtalyan aktörü Franco Nero, genç ve güzel yıldız Gloria Guida ve Kim Novak'la kırksekiz saat bir asansörde kalacak.

Yurtdışındaki toplantılarda işçi çocuklarının eğitimi görüşüldü

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK - İŞ) ile Federal Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) arasında düzenlenen yıllık sürekli sendikal komisyon toplantısı, Federal Almanya'nın Stuttgart kentinde yapılmış ve özellikle Türk İşçi Çocuklarının eğitim sorunları üzerinde durulmuştur.

Genel Mali Sekreter Ömer Ergün başkanlığındaki Türk - İş hey'eti ile DGB arasında sürdürülen bu ortak çalışmada, işçi çocuklarının Türkçe eğitim olanaklarının çok tetersiz olduğu görüşünde birleşilmiş ve bu sorunun giderek büyük boyutlara vardığı belirtilmiştir.

Toplantıda, bu noktadan hareketle ortak bir komisyon kurulması karara bağlanmıştır. Sadece bu konuyu enine boyuna inceleyecek olan teknik komisyon, «soruna bir an önce çözüm getirici» önerileri saptıracak ve bir rapor halinde her iki konfederasyona sunacaktır. Daha sonra her iki işçi kuruluştan, bu rapor yönünde ortak bir öneri hazırlayıp, işçi çocuklarının eğitimi problemi ve çözüm yollarını kapsayan görüşlerini ayrı ayrı hükümetleri ne vereceklerdir. Türk - İş ve DGB yetkilileri, bu önerilerin uygulama alanına konulması hususunda hükümetleri nezdinde etkin girişimlerde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

AVUSTURYA TOPLANTISI

Stuttgart'dan sonra Avusturya'ya geçen Türk - İş hey'eti ile Avusturya İşçi Sendikaları Birliği (ÖGB) arasında da ortak bir toplantı yapılmıştır. Bu top

lantıdaki müzakerelerin ağırlık noktasını yine işçi çocuklarının eğitimi sorunu ile iş piyasası ve işçilerimizin emeklilik sorunu teşkil etmiştir.

Her iki toplantıda, Türk - İş heyetine başkanlık eden, Genel Mali Sekreter Ömer Ergün, yaptığı açış konuşmalarında, Türk işçilerinin çeşitli sorunlarının çözülmesi yolunda somut önerilerde bulunmuştur.

Türk işçi çocuklarının Türkçe eğitim ve öğretim görebilmelerine olanak sağlamak amacıyla, Türk hükümetinin çalışmalarına paralel olarak Federal Alman Hükümetinin de buna yardımcı olmasını isteyen Ömer Ergün, aynı probleme DGB'nin gösterdiği ilgiye teşekkür etmiştir.

Bu arada, Yurt dışındaki işçilerin çifte emeklilik sorununun bir yasa ile çözümlendiğini, ancak yasadaki noksanlıkların düzeltilmesi yolunda Türk - İş tarafından yeni bir değişiklik önerisinin hazırlanmakta olduğunu söylemiştir.

İŞÇİ TASARRUFARI SORUNU

Türk - İş Genel Mali Sekreteri Ömer Ergün konuşmasında, DGB'nin Federal Alman Hükümeti nezdindeki gücüne temasla, Federal Almanya bankalarındaki işçi tasarruflarının Türkiye'ye kredi yardımı şeklinde gönderilmesinin olanak dahilinde bulunduğunu hatırlatmıştır.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK - İŞ)

Genel Mali Sekreteri Ömer Ergün'ün açış konuşması şöyledir :

«Ortak toplantımızın bu defaki gündeminin ağırlığını Türkiye'de geçtiğimiz Haziran ayında yürürlüğe giren 2147 Sayılı Yasanın kapsayacağını söylemek istiyorum. Yurt dışında ve özellikle çoğunluğu Almanya'da bulunan işçilerimizin ülkemiz şartlarına uygun olarak çıkarılmış yasalara göre, Sosyal Güvenliklerini sağlamak amacıyla bu Kanunun çıkarılmış olması oldukça ileri bir aşamadır.

Bu yasanın çıkarılması konusunda gerek DGB ile gerek ICFTU üyesi öteki sendika birlikleri ile yaptığımız daha önceki çalışmalar, hükümet ve yasa organlarında büyük etkinlik kazanmıştır. Türk - İş Konfederasyonunun bu çabalarına rağmen, stediğimiz önerilerin tam olarak yasalaştığı da söyleyemeyiz.

Yasa bugünkü haliyle bazı noksanlıklar taşımaktadır. Gerek uygulama sırasında, gerekse yurt dışında çalışan işçilerimizden devamlı aldığımız sözlü ve yazılı uyarılar, Sosyal Güvenlik Uzmanlarımız tarafından değerlendirilmiş ve bu konuda bir değişiklik önerisi, hükümete sunulmak üzere hazırlanmağa başlanmıştır.

Bu defaki ortak toplantımız da Yasanın taşıdığı noksanlıkların DGB açısından önemini ve eleştirilerini sizden öğrenmek istiyoruz. Bu toplantıda yapılacak eleştirilerde, ortak bir noktaya varılabilmesi yasa değişikliğinde bize ışık tutacaktır.»

TÜRK-İŞ İLKELERİ

AÇIKLAMALAR

VE

UYGULAMALAR

1 — Türk-İş, Türk milletinin ekonomik ve sosyal sorunlarını bir bütün olarak görür. Türkiye'nin hızlı, dengeli ve adil kalkınmasını işçilerin refah, huzur ve güvenliği için şart sayar. Kalkınmanın gerçekleşmesi için bütün toplum sorunları ile yakından ilgilenmeyi görev ve amaç bilir.

Bütün çalışmalarımızda ve iş programlarında temel amacımız budur. 24 ilkenin ortaya koyduğu günden bu yana birinci ilke ile ilgili sayısız girişimlerde bulunulmuştur.

2 — Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde yer alan hükümlerin mümkün mertebe kısa zamanda tam olarak uygulanması, Anayasa hükümlerinin yerine getirilmesi ve Anayasada öngörülen bütün hususların işler duruma getirilmesini Türk-İş gerekli sayar. Türk-İş bu hususun yerine getirilmesi için bütün gücüyle çalışmayı, iktidar ve muhalefet partilerini bu yolda çalışmaya yöneltmek için etki gücünü kullanmayı ödev bilir.

Çeşitli toplantılar sonucu çıkarılan bildiriler, hükümetlere verilen muhtıra ve bildiriler, bakanlar-sendikacılar toplantıları veya Türk-İş hükümet görüşmelerinde Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar bölümünde yer alan hükümlerin yerine getirilmesi ve bunların işler halde tutulması, önerilerimizin başında yer almıştır. Bundan böyle de aynı görüşle hareket edilecektir.

(Devamı Var)

İŞÇİ ANDI

TARİH
BOYUNCA
HÜR VE
BAĞIMSIZ
YAŞAMIŞ
BİR MİLLETİN
İNSAN
HAKLARINA
DEMOKRASİ VE
SOSYAL
ADALET
İLKELERİNE,
ATATÜRK
İDEALLERİNE,
FAKİRLİK VE
ŞEFALETİN
BARİŞ VE
İLERLEMENİN
BAŞLICA ENGELİ
OLDUĞUNA
İNANAN EVLÂTLARI
BİZ TÜRK
İŞÇİLERİ,
ANAYASA
REJİMİMİZİ
NEREDEN GELİRSE
GELSİN
HER TÜRLÜ
YIKICI HAREKETLERE
KARŞI KORUMAK
UĞRUNA
HİÇ BİR
FEDAKÂRLIKTAN
ÇEKİNMEYECEĞİMİZE
AND İÇERİZ

